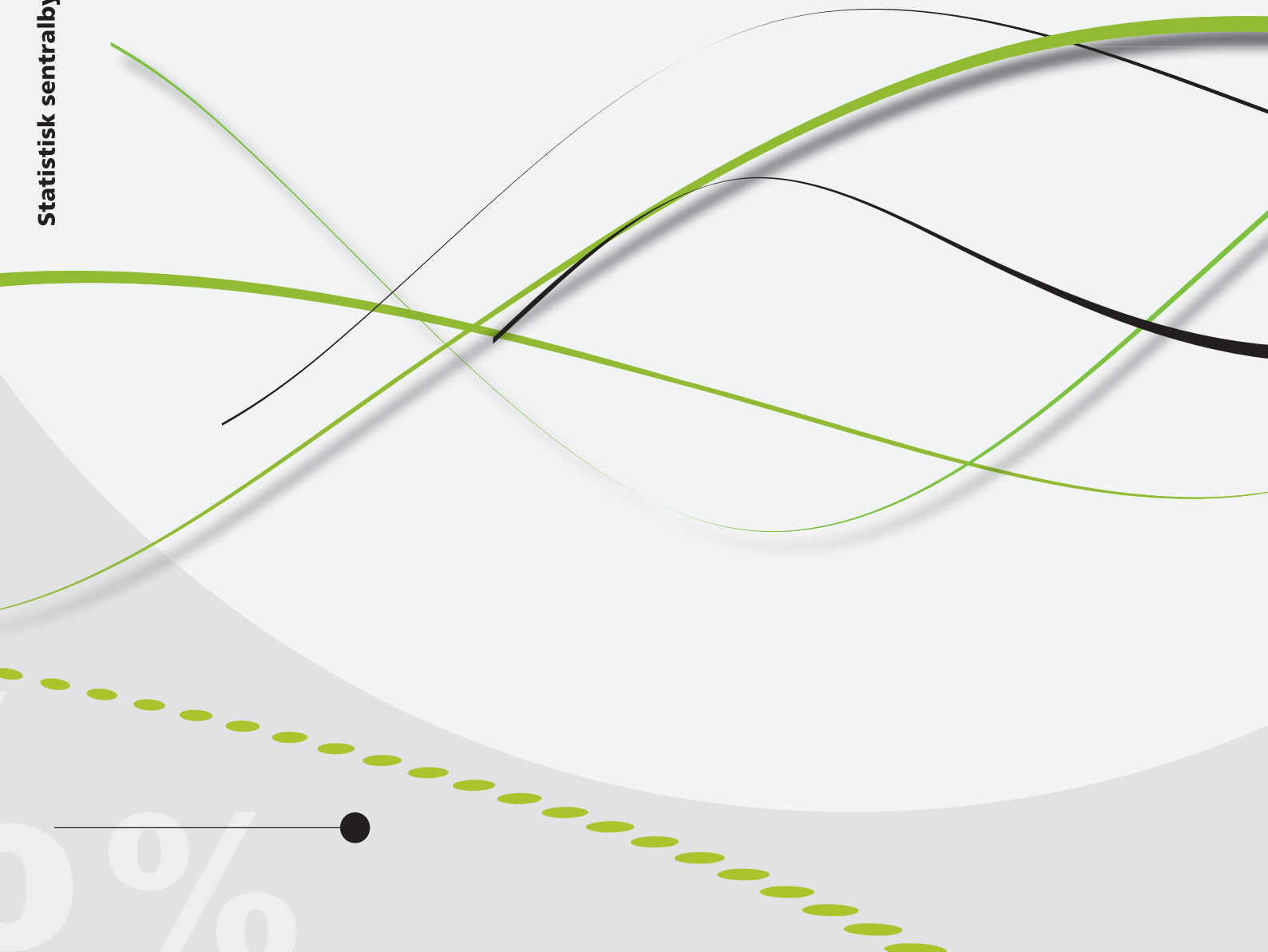

Anna-Lena Keute og Kristin Mathilde Drahus

Livslang læring 2008-2017

Resultater fra Lærevilkårsmonitoren

Anna-Lena Keute og Kristin Mathilde Drahus

Livslang læring 2008-2017

Resultater fra Lærevilkårsmonitoren

I serien Rapporter publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

© Statistisk sentralbyrå
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.

Publisert 10. august 2017

ISBN 978-82-537-9584-3 (trykt)
ISBN 978-82-537-9585-0 (elektronisk)
ISSN 0806-2056

Standardtegn i tabeller	Symbol
Tall kan ikke forekomme	.
Oppgave mangler	..
Oppgave mangler foreløpig	...
Tall kan ikke offentligjøres	:
Null	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
Foreløpig tall	*
Brudd i den loddrette serien	—
Brudd i den vannrette serien	
Desimaltegn	,

Forord

Livslang læring 2008–2017 presenterer deskriptiv statistikk fra utvalgsundersøkelsen Lærevilkårsmonitoren i perioden fra 2008 til 2017. Rapporten omhandler voksnes deltakelse i formell videreutdanning, ikke-formell opplæring og læringsmuligheter i det daglige arbeidet. Den bygger på rapporten Livslang læring 2008-2016, som du kan finne på ssb.no.

Publikasjonen er skrevet av Statistisk sentralbyrå, på oppdrag fra Kompetanse Norge, som også har finansiert arbeidet med rapporten.

Rapporten er utarbeidet av Anna-Lena Keute og Kristin Mathilde Drahus ved Seksjon for utdanningsstatistikk, med støtte fra Inger Håland ved Seksjon for arbeidsmarkedsstatistikk.

Statistisk sentralbyrå, 30.06.2017

Torstein Bye

Sammendrag

Livslang læring, definert i denne rapporten som organisert læring gjennom hele livet, er et satsingsområde både nasjonalt og internasjonalt. Formålet med rapporten *Livslang læring 2008-2017* er å presentere deskriptiv statistikk som viser deltakelsen i formell videreutdanning og jobbrelatert ikke-formell opplæring i perioden 2008 til 2017. Rapporten omhandler også de sysselsattes læringsmuligheter i det daglige arbeidet. *Livslang læring 2008-2017* bygger på Lærevilkårsmonitoren, en tilleggsundersøkelse til Arbeidskraftundersøkelsen som gjennomføres første kvartal hvert år og går ut til rundt 12 000 personer. Datainnsamlingen og arbeidet med rapporten er finansiert av Kompetanse Norge.

I 2017 har 15 prosent av befolkningen i alderen 22 til 59 år deltatt i **formell utdanning** i løpet av de siste 12 måneder. Andelen har vært relativt stabil i tidsperioden 2008 til 2017. 8 prosent av befolkningen i samme aldersgruppe har deltatt i **formell videreutdanning** i 2017, og over halvparten av disse tok denne på universitets- og høyskolenivå. Kvinner utgjør rundt 60 prosent av deltakerne hvert år, men de siste årene har deltakelsen gått ned både blant kvinner og menn. Resultatene viser også at det har blitt jevnere deltakelse på tvers av yrkesgrupper i perioden, med en forskjell på omtrent 1 prosentpoeng blant ulike grupper i 2017, mot 5 prosentpoeng i 2011.

Ikke-formell opplæring er mer variert enn formell utdanning, både i form og innhold, og leder ikke frem til en formell godkjent kompetanse. I 2017 var det 1 262 000 personer i befolkningen i alderen 22 til 66 år som siste 12 måneder hadde deltatt i kurs, seminarer og annen organisert aktivitet der hovedformålet er læring. Jobbrelatert opplæring er klart mest utbredt da over 90 prosent av de som deltar i ikke-formell opplæring tar denne typen. Deltakelsen i sistnevnte type opplæringsaktiviteter er noe høyere blant kvinner enn blant menn, og deltakelsen varierer også med utdanningsnivå.

4 av 5 sysselsatte i alderen 22 til 66 år oppgir at de har gode eller svært gode **læringsmuligheter i det daglige arbeidet**. Tidligere var det en tendens til at andelen sysselsatte som sier at de har gode læringsmuligheter ble mindre med økende alder. Nå er det derimot en høy andel som sier at de har gode læringsmuligheter både blant unge og eldre sysselsatte. Forskjellen mellom andelene sysselsatte med ulike utdanningsnivåer som opplever å ha gode læringsmuligheter har også blitt mindre over tid. Resultatene fra Lærevilkårsmonitoren viser imidlertid at det er forskjeller mellom ulike yrkesgrupper. Blant ledere og akademikere er det hele 9 av 10 som vurderer læringsmulighetene i det daglige arbeidet som gode eller svært gode.

Rapporten viser at midlertidig ansatte i større grad enn fast ansatte deltar i formell videreutdanning, men at det er omvendt for de som deltar i jobbrelatert ikke-formell opplæring. Både når det gjelder deltakelse i formell videreutdanning og ikke-formell opplæring er det personer med høyere utdanning som er mest aktive, mens det er de med lavest utdanningsnivå som deltar minst.

Abstract

Lifelong learning, defined in this report as organized learning throughout life, is an area of priority both in Norway and internationally. The purpose of the report *Livslang læring 2008-2017* (Lifelong learning 2008-2017) is to present descriptive statistics on the participation in formal further education and job-related non-formal education in the period from 2008 to 2017. The report also describes learning opportunities in daily work life among the employed. *Lifelong learning 2008-2017* builds on Lærevilkårsmonitoren (The Learning Conditions Monitor), a supplementary survey to the quarterly survey Arbeidskraftundersøkelsen (the Labour Force Survey (LFS)), which is sent to around 12 000 persons and runs in the first quarter each year. Data collection and work with this report is financed by Skills Norway.

In 2017, 15 per cent of the population in the age group 22 to 59 years participated in **formal education**. This share has been relatively stable in the period between 2008 and 2017. 8 per cent of the population in the same age group attended **formal further education** in 2017, and more than half of these took this education at higher education level. Women constitute around 60 percent of the participants each year, but in the past years, there has been a decline in participation both among women and among men. The results also show that the difference in the share of participants from different occupations has declined. It is reduced to about 1 percentage point in 2017 from approximately 5 percentage points in 2011.

Non-formal education and training is more varied than formal education, both in organisation and contents, and does not lead to a formally approved competence. In 2017, 1 262 000 persons aged 22 to 66 years participated in courses, seminars and other activities which have learning as their main goal in the past 12 months. Job-related learning activities are most common, with more than 90 per cent of the participants in non-formal learning activities participating in this kind of activities. The participation in this kind of learning activities is higher among women than among men, and participation also varies with the highest level of education attained.

4 out of 5 employed persons aged 22 to 66 years reply that they have good or very good opportunities for **learning in their daily working life**. Previously, the tendency has been that the share of employed saying they have good learning opportunities diminished with increasing age. In later years, however, there has been a high share saying that they have good opportunities for learning both among the younger and the older employed persons. The difference in learning opportunities between employed persons with different educational attainment has narrowed over time, but results from the Learning Conditions Monitor indicate that there are differences between different occupations. Among managers and academics, 9 in 10 view their learning opportunities in daily working life as good or very good.

The report shows that temporarily employed persons participate in formal further education to a higher degree than the permanently employed, but that the relation is opposite for non-formal learning. Both when it comes to participation in formal further education and job-related non-formal education, individuals with high educational attainment are most active, while those with lower education participate the least.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
1. Innledning	7
1.1 Voksnes læring – et politisk satsningsområde.....	7
1.2 Bakgrunn	7
1.3 Data.....	8
1.4 Begrepsavklaringer	8
2. Deltakelse i formell videreutdanning	11
2.1 Befolkningens deltakelse i formell videreutdanning	11
2.1.1 Flest tar formell videreutdanning på universitets eller høyskolenivå.....	12
2.1.2 Flest kvinner deltar i formell videreutdanning.....	12
2.1.3 Liten forskjell mellom landsdeler i 2017	13
2.1.4 Ikke-sysselsatte deltar i størst grad	13
2.2 Deltakelse i formell videreutdanning blant sysselsatte	14
2.2.1 Fremdeles høyere deltakelse blant sysselsatte kvinner	14
2.2.2 Personer i 30-årene deltar i størst grad	15
2.2.3 Omtrent 8 prosent av personer med fullført utdanning på universitets- og høyskolenivå deltar. 15	
2.2.4 Over halvparten av kvinnene som deltar har fullført utdanning på universitets- og høyskolenivå.....	16
2.2.5 Størst endring i deltakelse i Nord-Norge.....	16
2.2.6 Deltidsansatte deltar i større grad	17
2.2.7 Yngre deltidsansatte deltar i størst grad	17
2.2.8 Liten forskjell på deltakelse mellom deltidsansatte menn og kvinner i 2017	18
2.2.9 Fremdeles større deltakelsesgrad i offentlig sektor.....	19
2.2.10 8 prosent av ansatte ved mellomstore bedrifter har deltatt i formell videreutdanning	19
2.2.11 Deltakelse høyest blant nyansatte.....	20
2.2.12 Blant midlertidig ansatte deltar 14 prosent i 2017	20
2.2.13 Mindre forskjell i deltakelse blant ulike yrkesgrupper	21
3. Deltakelse i ikke-formell opplæring	22
3.1 Befolkningens deltakelse i ikke-formell opplæring	22
3.1.1 Nesten all deltakelse i ikke-formell opplæring er jobb-relatert.....	22
3.1.2 Menn og kvinner deltar i like stor grad.....	22
3.2 Deltakelse i jobb-relatert ikke-formell opplæring.....	23
3.2.1 De eldste deltar minst i jobbrelatert ikke-formell opplæring.....	23
3.2.2 Høyest deltakelse blant de med universitets- og høyskoleutdanning.....	24
3.2.3 Ingen forskjeller mellom landsdeler	24
3.2.4 Stabil deltakelse, både blant sysselsatte og ikke-sysselsatte.....	25
3.2.5 Forskjeller i deltakelsen blant de utenfor arbeidsstyrken.....	26
3.3 Jobbrelatert ikke-formell opplæring blant sysselsatte	26
3.3.1 Midlertidig ansatte deltar i mindre grad.....	27
3.3.2 Høyest deltakelse i offentlig sektor.....	27
3.3.3 Stor variasjon i næringsgrupper	28
3.3.4 Høyest andel deltakere blant ledere og akademikere	29
3.3.5 I 7 av 10 tilfeller står bedriften for opplæringen.....	29
3.3.6 Lavest deltakelse i små bedrifter	30
3.3.7 Nyansatte og de med høy ansiennitet deltar i like stor grad.....	30
3.4 Lærevilkår i arbeidslivet.....	31
3.4.1 4 av 5 deltar i arbeidstiden	31
3.4.2 Små forskjeller mellom offentlig og privat sektor.....	31
3.4.3 Minst opplæring i arbeidstiden i små bedrifter	32
4. Læringsmuligheter i det daglige arbeidet	33
4.1.1 4 av 5 har gode læringsmuligheter	33
4.1.2 Både yngre og eldre sysselsatte har gode læringsmuligheter	33
4.1.3 Mindre forskjeller mellom utdanningsnivåer.....	34
4.1.4 Gode læringsmuligheter i alle landsdeler.....	35
4.1.5 Høyere andel med gode læringsmuligheter blant heltidsansatte.....	35
4.1.6 Både fast og midlertidig ansatte har gode læringsmuligheter	36
4.1.7 Små forskjeller mellom offentlig og privat sektor.....	36
4.1.8 Forskjeller mellom ulike yrkesgrupper	37
4.1.9 Lite variasjon mellom ulike næringer	38
4.1.10 Mindre forskjeller mellom små og store bedrifter	38
4.1.11 Både nyansatte og de med lang ansiennitet har gode læringsmuligheter	39
Referanser	40
Vedlegg A: Figurgrunnlag	41
Vedlegg B: Spørreskjemaet for Lærevilkårsmonitoren 2017	48
Figurregister	50

1. Innledning

1.1 Voksnes læring – et politisk satsningsområde

Dagens arbeidsliv er i raskere endring enn tidligere. Lite tyder på at endringstakten kommer til å avta framover, og den teknologiske utviklingen stiller økende krav til kompetanse blant sysselsatte. En stor andel av den norske befolkningen har gode grunnleggende ferdigheter innen lese- og tallforståelse (Bjørkeng, 2013), men i dagens arbeidsliv er arbeidstakere også avhengige av å måtte lære underveis i yrkeskarrieren for å møte nye kompetansekrav.

Livslang læring, organisert læring gjennom hele livet, er et satsningsområde både nasjonalt og internasjonalt. I 2015 ble det lagt frem en Stortingsmelding som omhandler voksnes læring og som påpeker viktigheten av å styrke koordineringen av voksenopplæringen (Kunnskapsdepartementet, 2016). Nye tiltak ble foreslått i juni 2017, og Solberg-regjeringen utpekte voksnes læring som et av sine politiske satsingsområder (Regjeringen, 2017).

Denne rapporten handler om læring og kompetanseutvikling i mer utbredt forstand. Rapporten omhandler læring i form av formell videreutdanning, ikke-formell opplæring og læringsmuligheter i det daglige arbeidet.

1.2 Bakgrunn

I Norge har begrepet «livslang læring» vært aktuelt siden kompetansereformen i 1997. Begrepet brukes om «all organisert og uorganisert læring gjennom hele livet, og inkluderer formell utdanning så vel som uformell læring gjennom arbeid og andre aktiviteter» (Kirke-, utdannings og forskningsdepartementet, 1998).

I forbindelse med kompetansereformen i 1997 ble det utarbeidet en nasjonal handlingsplan for etter- og videreutdanning og voksenopplæring for å dekke kompetansebehovet til arbeidslivet, samfunnet og den enkelte (Kunnskapsdepartementet, 2007: 8). Med denne kompetansereformen lå Norge forutfor utviklingen i Europa. Våren 2000 lanserte EU Lisboa strategien, en strategi for å gjøre Europa til verdens mest konkurransedyktige økonomi. En av pilarene i denne strategien er å fremme deltakelse i livslang læring. Norge har fulgt opp EUs planer, og er blant landene som har høyest deltakelse i livslang læring i europeisk sammenheng (Statistisk sentralbyrå, 2013).

Den økte oppmerksomheten for livslang læring rundt årtusenskiftet resulterte i utarbeidelsen av spørreundersøkelsen Lærevilkårsmonitoren, som denne rapporten tar utgangspunkt i. Formålet med undersøkelsen er å gi mer informasjon om omfanget av og vilkårene for læring og kompetanseutvikling i Norge. Det er forskningsstiftelsen Fafo som har utviklet Lærevilkårsmonitoren på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet og den ble for første gang gjennomført i 2003¹. Siden har det vært en årlig undersøkelse, med unntak av i 2007².

Livslang læring defineres i denne rapporten som organisert læring gjennom hele livet. Både formell utdanning og annen organisert læring inngår i begrepet. Som i fjorårets rapport beskriver vi deltakelse i **formell videreutdanning**. Formålet med å se på deltakelse i formell videreutdanning er å utelukke studenter i førstegangs studieløp fra beskrivelsene.

¹ Kompetanse Norge overtok ansvaret for Lærevilkårsmonitoren i 2015.

² I tillegg til Lærevilkårsmonitoren blir det gjennomført internasjonale spørreundersøkelser om livslang læring i Norge. Eurostat-undersøkelsen Adult Education Survey ble gjennomført i Norge i 2007, 2012 og i 2017. I tillegg har Norge deltatt i PIAAC-undersøkelsen, som også inneholdt testing av voksnes ferdigheter.

Livslang Læring 2008–2017 bygger på og viderefører tidsserier fra rapporten *Livslang Læring 2008–2016*, men har økt vekt på læring og læringsmuligheter i arbeidslivet. Nytt i årets rapport er også inkludering av enkelte figurer som går på virksomhetsstørrelse, ansiennitet og landsdel. Les mer om disse inndelingene i delkapittel 1.4.

1.3 Data

Datagrunnlaget i rapporten er hentet fra Lærevilkårsmonitoren, en årlig tilleggsundersøkelse til arbeidskraftundersøkelsen (AKU) i 1. kvartal. AKU startet i 1972 med formål om å gi informasjon om utviklingen i sysselsetting og arbeidsledighet, og om ulike befolkningsgruppers tilknytning til arbeidsmarkedet.

AKU er en kvartalsvis intervjuundersøkelse hvor datafangsten skjer per telefon (Bø & Håland, 2015). Undersøkelsen går til et representativt utvalg på om lag 24 000 personer, som skal dekke alle personer i alderen 15-74 år registrert bosatt i Norge. Spørsmålene i Lærevilkårsmonitoren stilles kun i første kvartal hvert år, til et utvalg av respondentene til AKU (omtrent 12 000 personer), og spørsmålene i Lærevilkårsmonitoren er rettet mot personer i alderen 15 til 66 år. Spørsmål om deltakelse i formell utdanning stilles imidlertid ikke til personer som er 60 år eller eldre. Dette skyldes at svært få i den eldste aldersgruppen tar formell utdanning.

Svarprosenten i AKU ligger på rundt 80 prosent, og resultatene vektet for å ta hensyn til frafall (Statistisk sentralbyrå, 2017a).

1.4 Begrepsavklaringer

Det er fire utdanningsbegrep som brukes i denne rapporten; **formell utdanning**, **formell videreutdanning**, **ikke-formell opplæring** og **uformell læring**.

Formell utdanning omfatter all offentlig godkjent utdanning som leder til formell kompetanse. Dette inkluderer grunnskole, moduler, årskurs, fagbrev eller studiekompetanse på videregående skolenivå (inkludert lærlingepraktis), offentlig godkjent fagskoleutdanning, utdanning som gir studiepoeng ved høyskole eller universitet og godkjent videreutdanning som gir spesialisering for profesjoner (for eksempel spesialisering innen medisin).

Formell videreutdanning omfatter i denne rapporten all formell utdanning tatt av følgende grupper:

- Personer i alderen 22–34 år som i løpet av det siste året har tatt formell utdanning, og som siden 19 års alder har hatt minimum 3 års sammenhengende opphold/pause i sitt studieløp.
- Personer i alderen 35–59 år som er i gang med formell utdanning.

Hvis ikke annet er konkretisert omfatter formell videreutdanning i denne rapporten formell utdanning tatt på alle nivåer (grunnskole, videregående, fagskole og universitet/høyskole)³.

Det finnes ingen internasjonal standardisert definisjon av formell videreutdanning. Formålet med definisjonen som brukes i denne rapporten er først og fremst å luke ut studenter i ordinært studieløp fra utvalget slik at vi står igjen med de som minimum har hatt et treårig opphold fra studiene⁴.

³ Resultatene viser imidlertid at de aller fleste tar formell videreutdanning på universitets- og høyskolenivå.

⁴ Merk at definisjonen brukt i denne rapporten avviker fra Wiborg, Børing & Skule (2013), som også tok utgangspunkt i data fra Lærevilkårsmonitoren.

Formell utdanning vs. formell videreutdanning.

Det er viktig å merke seg at formell utdanning og formell videreutdanning er delvis overlappende kategorier: deltakerne i formell videreutdanning er inkludert i antallet som deltar i formell utdanning, men er senere skilt ut for å lære mer om hva som kjennetegner denne gruppen.

Ikke-formell opplæring, i motsetning til formell utdanning, leder ikke til en offentlig godkjent kompetanse. Ikke-formelle opplæringsaktiviteter omfatter kurs, seminarer og konferanser der opplæring er hovedformålet med deltakelse, samt privattimer og forelesninger som ikke inngår i en formell utdanning. Ikke-formell opplæring kan være **jobbrelatert**, det vil si at opplæringen er relatert til nåværende jobb eller fremtidige jobbmuligheter.

Uformell læring er ikke-organisert læring som skjer gjennom det daglige arbeidet, for eksempel når man leser fagbøker, går på et museum eller bruker internett for å lære. Uformell læring skjer uten at det er en lærer, veileder eller organisator til stede. Det er ikke like strukturert som formell videreutdanning og ikke-formell opplæring, men et bevisst ønske om å lære skiller denne type læring fra tilfeldig læring (Statistisk sentralbyrå, 2017b).

Deltakelse i formell utdanning eller ikke-formell opplæring viser til deltakelse i løpet av de siste 12 månedene, med mindre annet er oppgitt. Tallene fra 2017 vil dermed referere til utdanning og opplæring respondenten oppgir å ha deltatt i det siste året før referanseuken i første kvartal 2017.

Sysselsatte i denne rapporten er definert etter AKU, og innebærer at respondenten har deltatt i inntektsgivende arbeid minst én time i referanseuka, eller at de har slikt arbeid, men var midlertidig fraværende pga. sykdom, ferie, lønnet permisjon eller lignende. Personer i førstegangs militær- eller sivilteneste regnes som sysselsatte. Personer på sysselsettingstiltak med lønn fra arbeidsgiver klassifiseres også som sysselsatte, til forskjell fra personer på andre typer tiltak (klassifiseringstiltak), hvor det bare utbetales en kursstønad eller lignende.

Ikke-sysselsatte kan deles inn i **arbeidsledige** og de **utenfor arbeidsstyrken**.

Arbeidsledige viser til personer som ikke har hatt inntektsgivende arbeid i referanseperioden, men som har forsøkt å skaffe seg slikt arbeid i løpet av de siste fire ukene. Personer utenfor arbeidsstyrken er de som verken var sysselsatte eller arbeidsledige i referanseuka, for eksempel studenter som ikke er i jobb eller arbeidsledige⁵, uføre og pensjonister.

Det er greit å merke seg at spørsmål om deltakelse gjelder siste 12 måneder, mens spørsmål om hvorvidt respondenten er **sysselsatt eller ikke** gjelder referanseuken. Det vil si at deltakelsen kan ha skjedd på et tidspunkt der sysselsettingsstatus var en annen enn det den er oppgitt til.

Heltid/deltid beregnes av avtalt antall arbeidstimer per uke som den ansatte ifølge arbeidskontrakten skal være på arbeid. Heltid er 37 arbeidstimer eller mer, samt arbeidstid på 32-36 timer hvis intervjuobjektet bekrefter at dette utgjør heltid i vedkommendes yrke. Deltid er dermed avtalt arbeidstid under 32 timer, samt arbeidstid på 32-36 timer hvor dette ikke er heltid. For sysselsatte med to arbeidsforhold summeres arbeidstiden i begge jobbene. Deltid er da definert som under 37 timer i uka. Vi skiller av og til mellom kort og lang deltid, der **kort deltid**

---

⁵ En stor andel av studentene har betalt arbeid ved siden av studiene (Steffensen, Ekren & Nygård, 2015). Studentene som jobber, men som ser på seg selv som hovedsakelig under utdanning, utelukkes fra tabeller og figurer som viser de sysselsattes deltakelse i ikke-formell opplæring og deres læringsmuligheter i det daglige arbeidet om ikke annet er spesifisert.

viser til arbeid mellom 1 og 19 timer i uka, mens **lang deltid** er arbeid mellom 20 og 36 timer i uka.

Noen av figurene viser nedbrytninger på landsdel. I disse tabellene er fylkene delt inn i tre landsdeler; Øst-Norge, Sør- og Vest-Norge og Nord-Norge. **Øst-Norge** omfatter fylkene 01-08 (fra og med Østfold til og med Telemark), **Sør- og Vest-Norge** er fylkene 09-15 (fra og med Aust-Agder til og med Møre og Romsdal), og **Nord-Norge** omfatter fylkene 16-20 (fra og med Sør-Trøndelag til og med Finnmark).

Årets rapport inkluderer også enkelte figurer som viser utvikling etter **virksomhetsstørrelse** og **ansiennitet**. Figurene i denne rapporten opererer med tre grupper for virksomhetsstørrelse: **små bedrifter** (1-19 ansatte), **mellomstore bedrifter** (20-99 ansatte) og **store bedrifter** (100 eller flere ansatte)⁶. Ansiennitet er beregnet som differansen mellom intervjuår og året respondenten startet å jobbe i nåværende bedrift.

---

⁶ Det finnes ulike definisjoner på hva som er små, mellomstore og store bedrifter. Grupperingen som brukes i denne rapporten tar kun utgangspunkt i antall ansatte i bedriften. EU grupperer etter antall ansatte, årlig omsetning og årlig balanse, og en bedrift tilhører gruppen små bedrifter dersom antall ansatte er færre enn 50. Mellomstore bedrifter er ifølge samme definisjon bedrifter med 50 til 250 ansatte (European Commission, 2017).

2. Deltakelse i formell videreutdanning

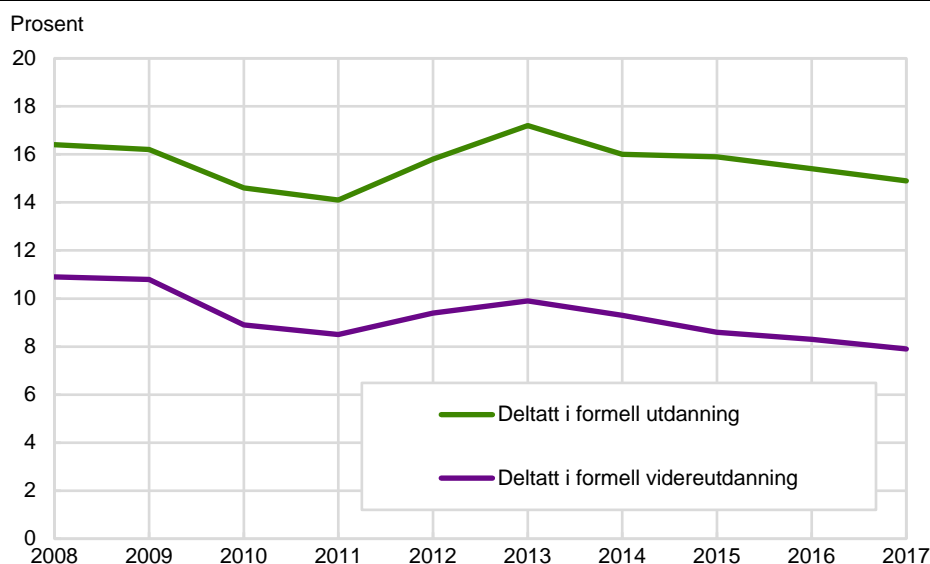
Dette kapitlet beskriver deltakelse i formell utdanning for personer i alderen 22-59 år med hovedfokus på formell videreutdanning⁷. Spørsmål om formell utdanning stilles kun til personer under 60 år, da tall fra SSBs registerbaserte utdanningsstatistikk viser at det er få studenter over 60 år. For å utelukke studenter som er i ordinært studieløp er dessuten også personer under 22 år utelatt i denne rapporten⁸.

2.1 Befolkningens deltakelse i formell videreutdanning

I 2017 er andelen av befolkningen mellom 22 og 59 år som har deltatt i **formell utdanning** de siste 12 månedene omtrent 15 prosent eller 408 000 personer. Denne andelen har ligget mellom 14 til 17 prosent de siste ti årene.

Andelen deltakere i **formell videreutdanning** (se begrepsavklaring i delkapittel 1.4) ligger på oppunder 8 prosent i 2017. Dette er den laveste andelen i perioden 2008-2017, selv om det ikke er de store forskjellene. Jevnt over har denne andelen ligget på mellom 9 til 10 prosent i perioden. De siste fire årene har imidlertid andelen deltakere både i formell utdanning og i formell videreutdanning gått ned.

Figur 2.1 Andel av befolkningen (22-59 år) som har deltatt i formell utdanning og formell videreutdanning, 2008-2017

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

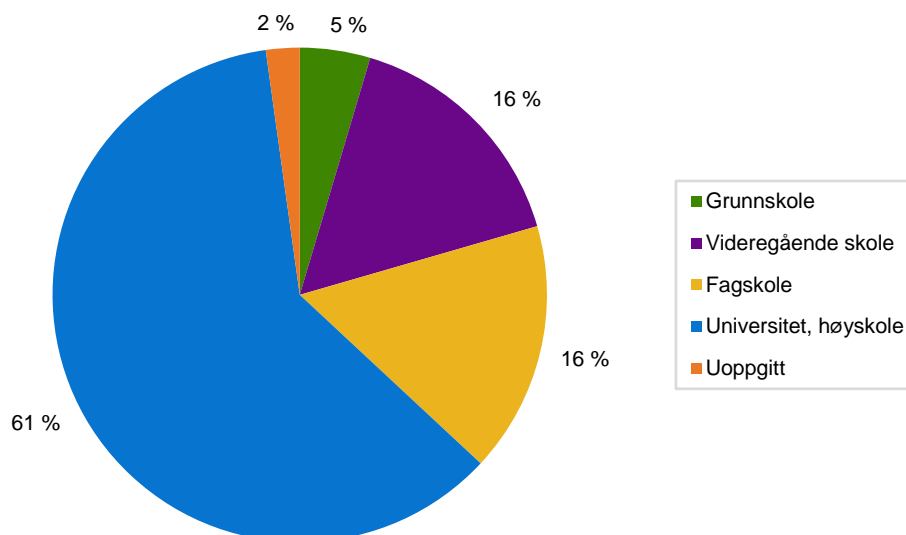
⁷ All offentlig godkjent utdanning som leder til formell kompetanse regnes som formell utdanning. Les mer om begrepet formell utdanning i delkapittel 1.4 «Begrepsavklaringer».

⁸ Merk at det i forbindelse med årets rapport er gjort et nytt uttak fra Nasjonal utdanningsdatabase og ny kobling til bruk i tabellene i kapittel 2. Årets tabeller er kjørt med det nye uttaket for alle årgangene. Dette innebærer at det kan være mindre forskjeller i figurgrunlaget/figurene for 2008-2016 i årets rapport sammenlignet med i fjorårets rapport (Zachrisen & Bjugstad, 2016). Mindre forskjeller kan også skyldes at Nasjonal utdanningsdatabase er en dynamisk database som i noen tilfeller kan endres over tid grunnet oppdatering av opplysninger.

2.1.1 Flest tar formell videreutdanning på universitets eller høyskolenivå

Av de rundt 217 000 personene som har deltatt i formell videreutdanning har det store flertallet tatt denne på universitets- og høyskolenivå. Disse utgjør 132 000 personer. Omtrent 16 prosent tar formell videreutdanning på fagskolenivå, og omtrent like mange på videregående skolenivå.

Figur 2.2 Fordeling av befolkningen (22-59 år) som har deltatt i formell videreutdanning, etter nivå på videreutdanning, 2017

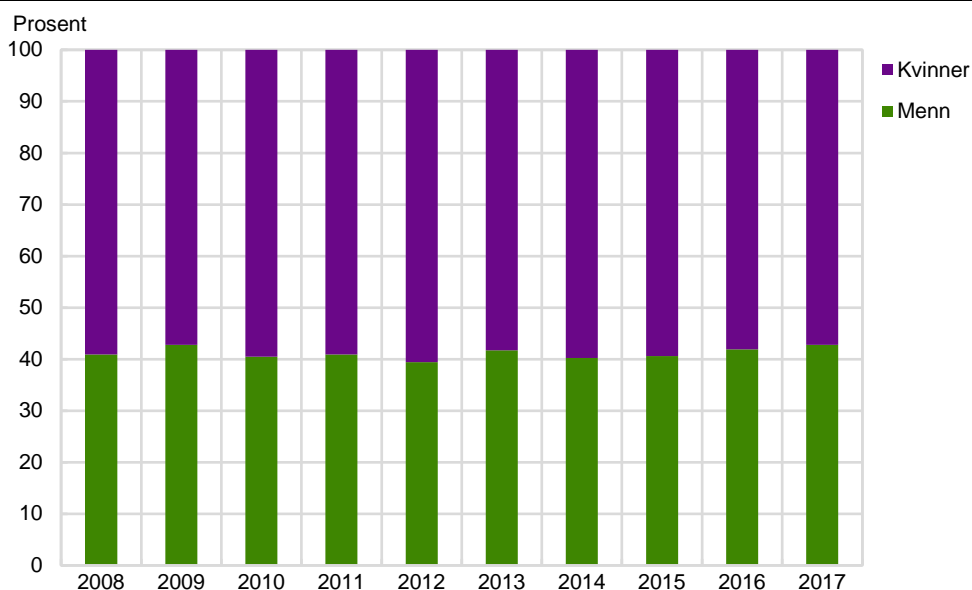

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

2.1.2 Flest kvinner deltar i formell videreutdanning

I likhet med i perioden 2008-2016 er det også i 2017 en høyere andel kvinner enn menn blant deltakerne i formell videreutdanning. Kvinner utgjør om lag 60 prosent av deltakerne, og dette har vært en ganske stabil fordeling i hele perioden 2008-2017.

Figur 2.3 Fordeling av befolkningen (22-59 år) som har deltatt i formell videreutdanning, etter kjønn, 2008-2017

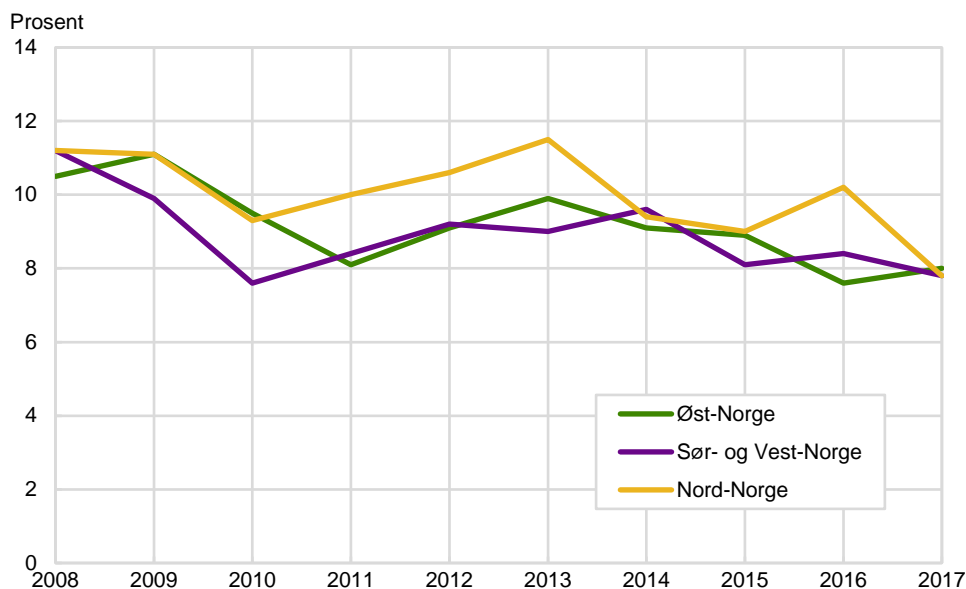

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

2.1.3 Liten forskjell mellom landsdeler i 2017

I løpet av perioden 2008-2017 har Nord-Norge flere av årene hatt høyere andel deltakere i formell videreutdanning enn de to andre landsdelene. I 2017 er det imidlertid ikke noen nevneverdig forskjell mellom landsdelene, med en deltakelse på rundt 8 prosent for samtlige. Dette utgjør om lag 110 000 personer i Øst-Norge, 67 000 i Sør- og Vest-Norge og 39 000 i Nord-Norge.

Figur 2.4 Andel av befolkningen (22-59 år) som har deltatt i formell videreutdanning, etter landsdel. 2008-2017

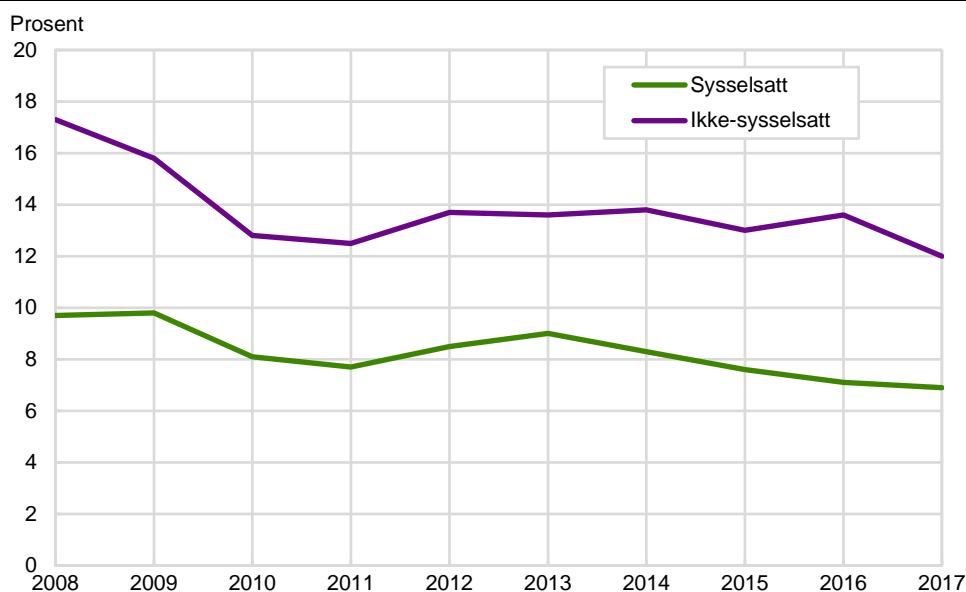

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

2.1.4 Ikke-sysselsatte deltar i størst grad

Generelt er det en høyere andel blant de ikke-sysselsatte som deltar i formell videreutdanning enn det er blant de sysselsatte. Dette har vært tilfellet alle årene i perioden 2008-2016 og er også tilfellet i 2017.

Figur 2.5 Andel av befolkningen (22-59 år) som har deltatt i formell videreutdanning, etter arbeidsstyrkestatus. 2008-2017

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

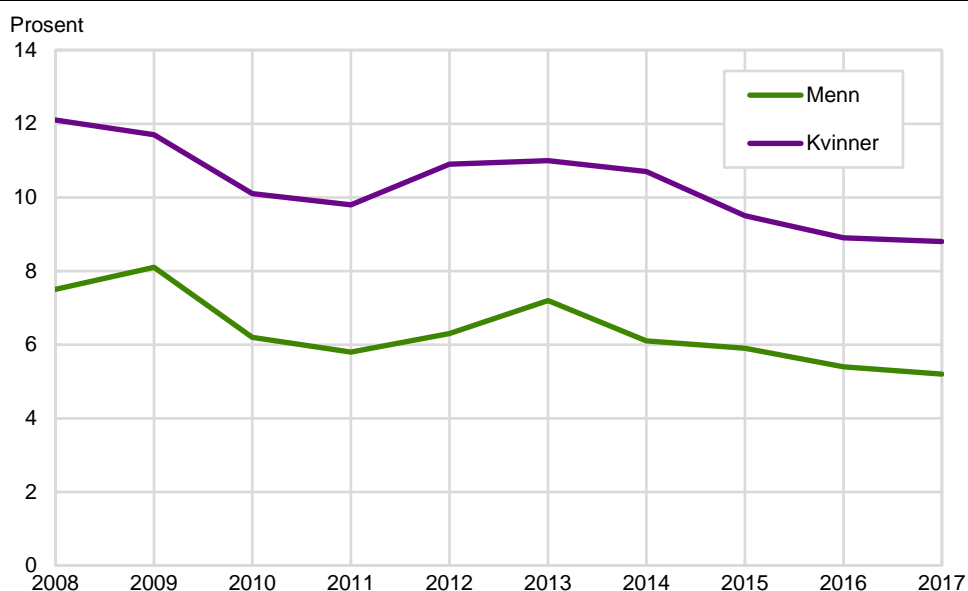
2.2 Deltakelse i formell videreutdanning blant sysselsatte

Resten av kapittel 2 omhandler sysselsatte personer som deltar i formell videreutdanning. En person regnes som sysselsatt dersom vedkommende har hatt inntektsgivende arbeid i minimum en time i løpet av referanseuka, eller normalt har slikt arbeid (se delkapittel 1.4). Dette betyr at alle sysselsatte inkluderes; også eventuelle studenter med deltidsjobb ved siden av studiene. Merk imidlertid at definisjonen av formell videreutdanning (se delkapittel 1.4) gjør at mange personer som er i formell utdanning ikke vil være i formell videreutdanning. Dette er gjort nettopp for å luke ut studenter i førstegangs studieløp.

2.2.1 Fremdeles høyere deltakelse blant sysselsatte kvinner

Omtrent 9 prosent av sysselsatte kvinner deltok i formell videreutdanning i 2017. Dette tilsvarer rundt 92 000 personer. Sammenlignet med 2008 er dette en nedgang på 3 prosentpoeng. Også blant sysselsatte menn har det vært en nedgang i andel deltakelse i perioden, og i 2017 ligger deltakelsen på om lag 5 prosent, noe som tilsvarer 59 000 menn.

Figur 2.6 Andel sysselsatte (22-59 år) som har deltatt i formell videreutdanning, etter kjønn. 2008-2017

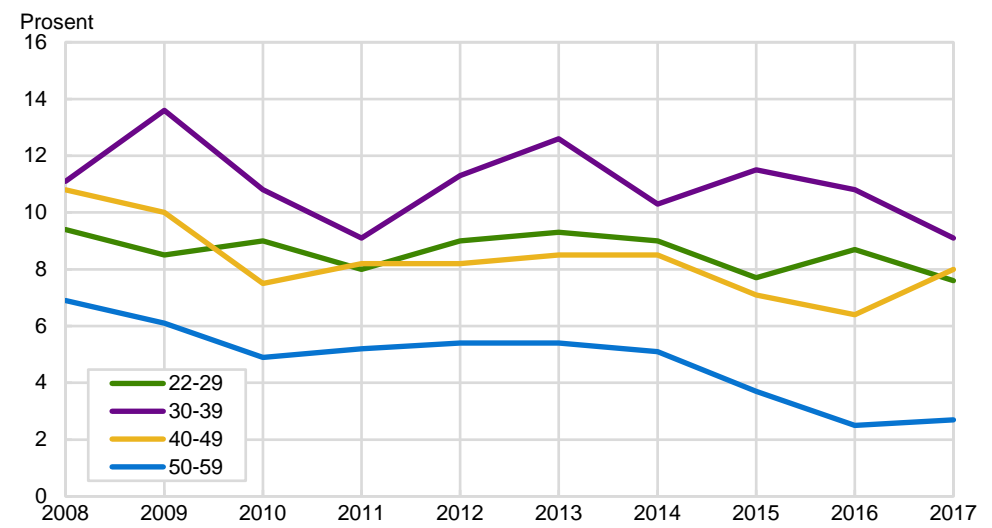
Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

2.2.2 Personer i 30-årene deltar i størst grad

I 2017 er det omtrent like mange sysselsatte personer i 40-årene som deltar i formell videreutdanning som det er blant personer mellom 22 og 29 år. Det relativt større avviket som oppstod i 2016 mellom disse to aldersgruppene har dermed falt tilbake til et mer normalt nivå. Deltakelsen er høyest blant personer i 30-årene, med en deltakelse på om lag 9 prosent, og lavest blant personer i 50-årene, hvor omtrent 3 prosent deltar i formell videreutdanning. Deltakelsen i sistnevnte gruppe er omtrent lik som i fjor, og det ser ut til at nedgangen fra 2014 til 2016 nå har flatet ut. Nedgangen for personer i 30-årene som har deltatt har fortsatt.

Figur 2.7 Andel sysselsatte (22-59 år) som har deltatt i formell videreutdanning, etter aldersgrupperinger. 2008-2017

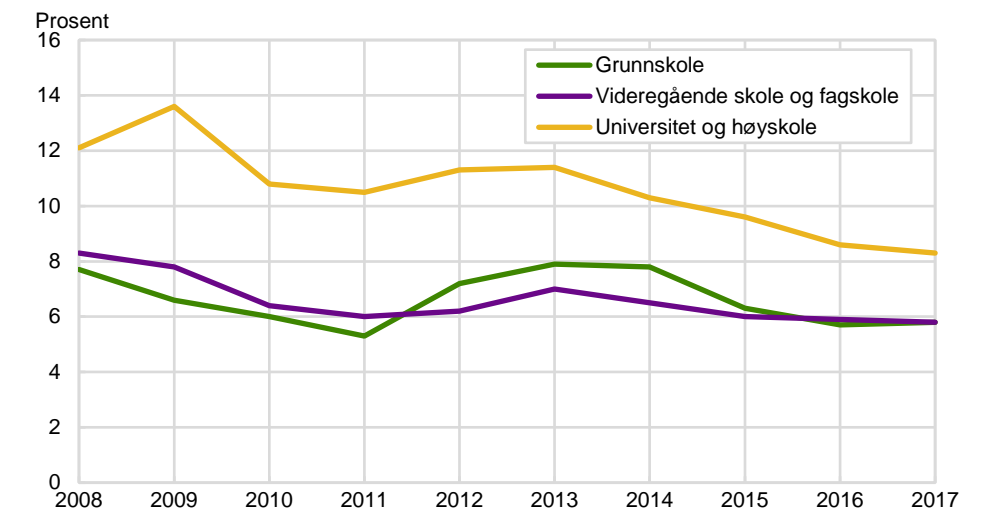

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

2.2.3 Omtrent 8 prosent av personer med fullført utdanning på universitets- og høyskolenivå deltar

Andelen personer som deltar i formell videreutdanning blant de med høyeste fullførte utdanning på universitets- og høyskolenivå er noe lavere enn foregående år, og dermed fortsetter nedgangen som har vart siden 2013. Det er allikevel i denne gruppen det er høyest andel deltakere med rundt 8 prosent deltakelse. Blant de med høyeste fullførte utdanning på videregående skolenivå eller fagskolenivå, og blant de med grunnskole som høyeste fullførte utdanning, ligger deltakelsen i formell videreutdanning på rundt 6 prosent.

Figur 2.8 Andel sysselsatte (22-59 år) i formell videreutdanning, etter høyeste fullførte utdanning. 2008-2017

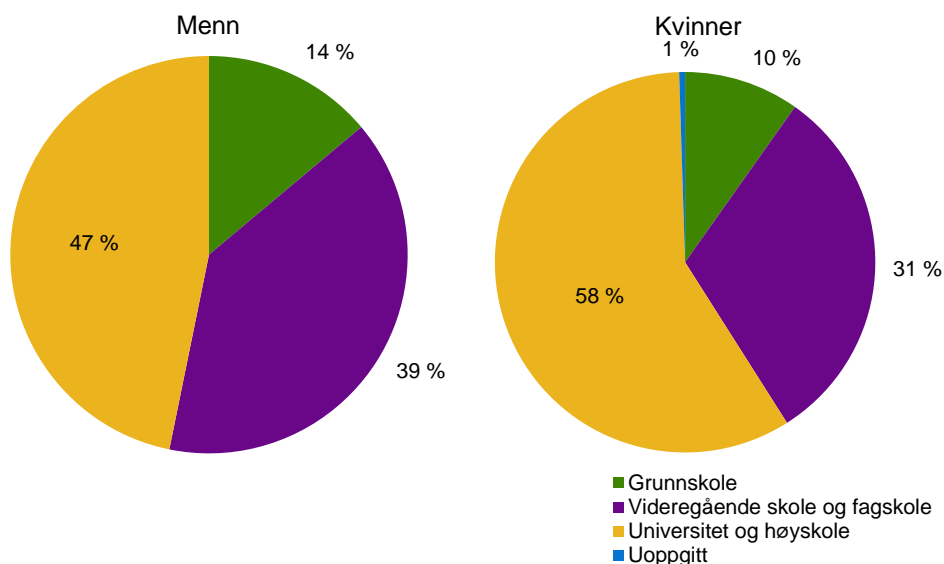

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

2.2.4 Over halvparten av kvinnene som deltar har fullført utdanning på universitets- og høyskolenivå

Blant sysselsatte, både kvinner og menn, har en stor andel av de som deltar i formell videreutdanning fullført utdanning på universitets- og høyskolenivå. Flertallet av sysselsatte kvinner som tar formell videreutdanning i 2017 har fullført utdanning på universitets- og høyskolenivå fra før. Nesten 90 prosent av de sysselsatte kvinnene som tar formell videreutdanning har fullført utdanning på et høyere nivå enn grunnskolenivå. Dette tilsvarer 83 000 kvinner. Tilsvarende tall for menn er rett over 86 prosent, eller 51 000 menn.

Figur 2.9 Fordeling av sysselsatte (22-59 år) i formell videreutdanning, etter kjønn og høyeste fullførte utdanning. 2017. Kvinner N=92 000, menn N=59 000

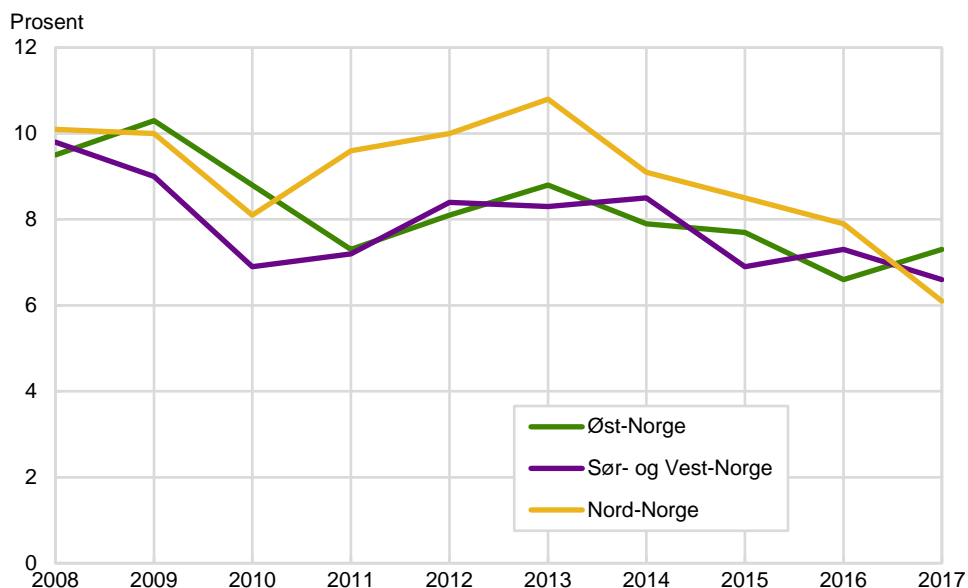

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

2.2.5 Størst endring i deltakelse i Nord-Norge

Når det kommer til landsdeler er det Nord-Norge som har endret seg mest de siste årene, fra å ha hatt høyest deltakelse siden 2011, til å ha lavest deltakelse i 2017. Det er likevel liten forskjell mellom de ulike landsdelene blant de sysselsattes deltakelse i formell videreutdanning i 2017.

Figur 2.10 Andel sysselsatte (22-59 år) som deltar i formell videreutdanning, etter landsdel. 2008-2017

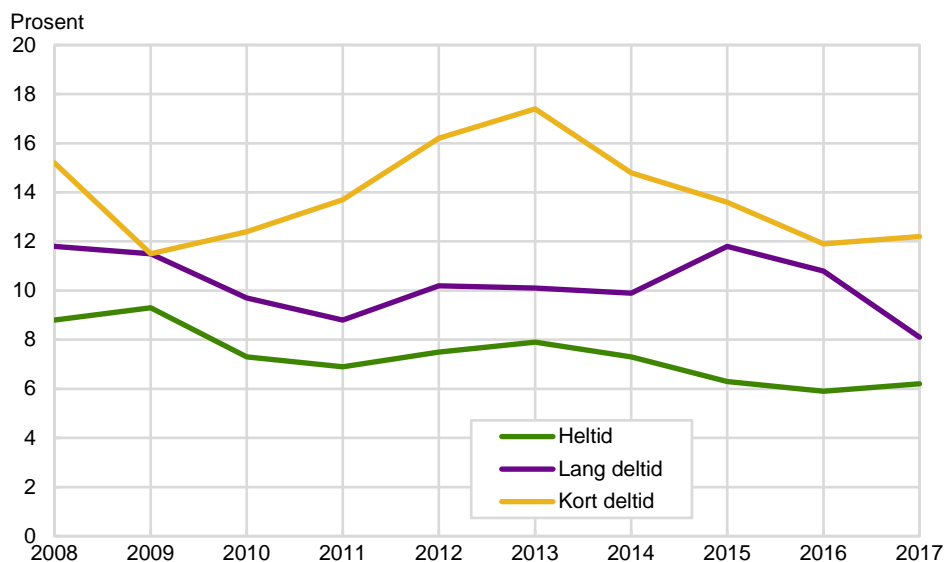

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

2.2.6 Deltidsansatte deltar i større grad

I 2017 var det om lag 108 000 heltidssysselsatte personer som hadde tatt formell videreutdanning i løpet av de siste 12 månedene. For deltidssysselsatte (kort og lang) er tilsvarende tall 43 000 personer. Personer som arbeider kort deltid deltar i størst grad, med en deltakelse på om lag 12 prosent i 2017. Lavest deltakelse finner vi blant personer som arbeider heltid, hvor deltakelsen er rundt 6 prosent i 2017. Denne gruppen har hatt lavest deltakelse i hele perioden 2008-2017.

Figur 2.11 Andel av sysselsatte 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter arbeidstid, 2008-2017

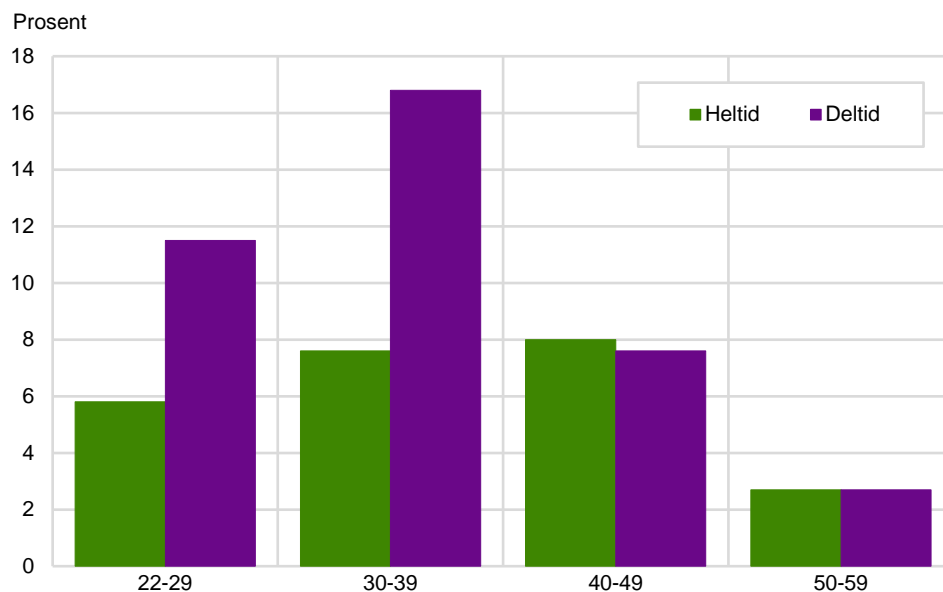

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

2.2.7 Yngre deltidsansatte deltar i størst grad

Det vil være naturlig å tenke seg at personer som arbeider deltid i større grad deltar i formell videreutdanning enn personer som arbeider heltid. Dette underbygges av resultatene i figur 2.14 for visse aldersgrupper, men ikke for alle. Størst forskjell mellom andelen i formell videreutdanning blant deltidssysselsatte og heltidssysselsatte finner vi for de yngre aldersgruppene. Blant sysselsatte i 30-årene er deltakelsen på omtrent 17 prosent blant deltidssysselsatte og oppunder 8 prosent for heltidssysselsatte. Også for personer fra 22-29 år er det ganske stor forskjell, med en forskjell på nesten 6 prosentpoeng mellom andelen deltakere som er deltidssysselsatte og deltakere som er heltidssysselsatte.

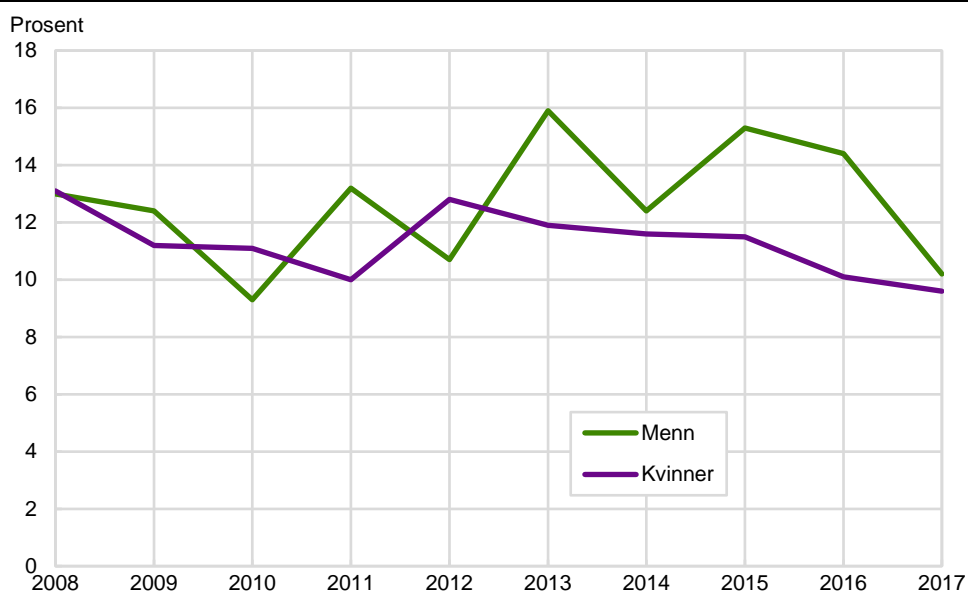
Når man derimot ser på de eldre aldersgruppene er forskjellene utjevnet. Det er sysselsatte i 40-årene som har den høyeste andelen deltakere blant heltidssysselsatte, med om lag 8 prosent deltakelse. For deltidssysselsatte er det sysselsatte i 30-årene som er mest aktive med en deltakelse på rundt 17 prosent.

Figur 2.12 Andel sysselsatte (22-59 år) som deltar i formell videreutdanning, etter arbeidstid og alder. 2017

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

2.2.8 Liten forskjell på deltakelse mellom deltidssysselsatte menn og kvinner i 2017

Blant deltidssysselsatte er det i 2017 en større andel blant menn enn blant kvinner som tar videreutdanning, og slik det har vært siden 2013. Forskjellen mellom kjønnene har imidlertid gått ned med rundt 4 prosentpoeng siden 2016, slik at differansen er nesten borte i årets undersøkelse. I 2017 er det 13 000 menn og 30 000 deltidssysselsatte kvinner som tok videreutdanning. At andelen likevel er høyere blant mennene er fordi det er færre menn som jobber deltid.

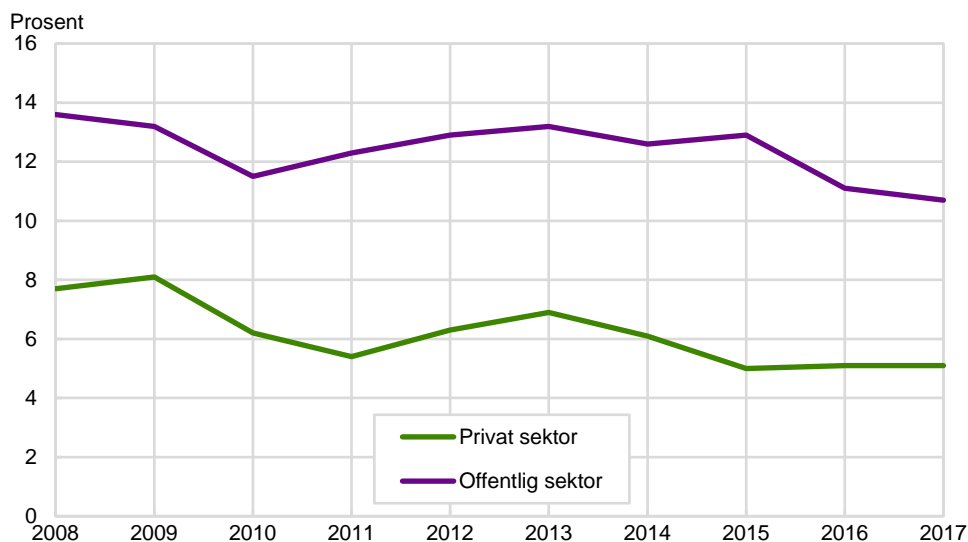
Figur 2.13 Andel deltidsansatte (22-59 år) som tar formell videreutdanning, etter kjønn. 2008-2017

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

2.2.9 Fremdeles større deltakelsesgrad i offentlig sektor

Som for tidligere år er det en større andel av sysselsatte i offentlig sektor som deltar i formell videreutdanning enn tilsvarende andel av sysselsatte i privat sektor. Forskjellen mellom disse andelene har vært relativt stabil i perioden 2008-2017. For 2017 tilsvarende disse andelene 74 000 deltakere fra privat sektor og 77 000 deltakere fra offentlig sektor.

Figur 2.14 Andel sysselsatte (22-59 år) som har deltatt i formell videreutdanning, etter sektortilknytning. 2008-2017

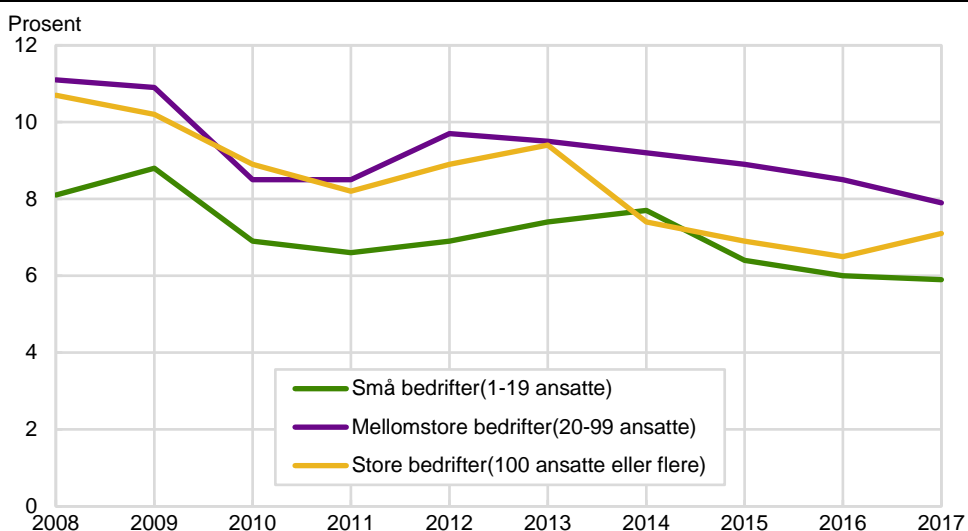

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

2.2.10 8 prosent av ansatte ved mellomstore bedrifter har deltatt i formell videreutdanning

Bedrifter med mellom 20 og 99 ansatte har den høyeste andelen deltakere som har tatt videreutdanning. Her ligger andelen på oppunder 8 prosent i 2017, noe som tilsvarende rundt 54 000 personer. Tilsvarende tall er henholdsvis 6 prosent og 47 000 deltakere for små bedrifter (1-19 ansatte) og 7 prosent og 33 000 deltakere for store bedrifter (100 eller flere ansatte)⁹.

Figur 2.15 Andel sysselsatte (22-59 år) som har deltatt i formell videreutdanning, etter virksomhetsstørrelse. 2008-2017

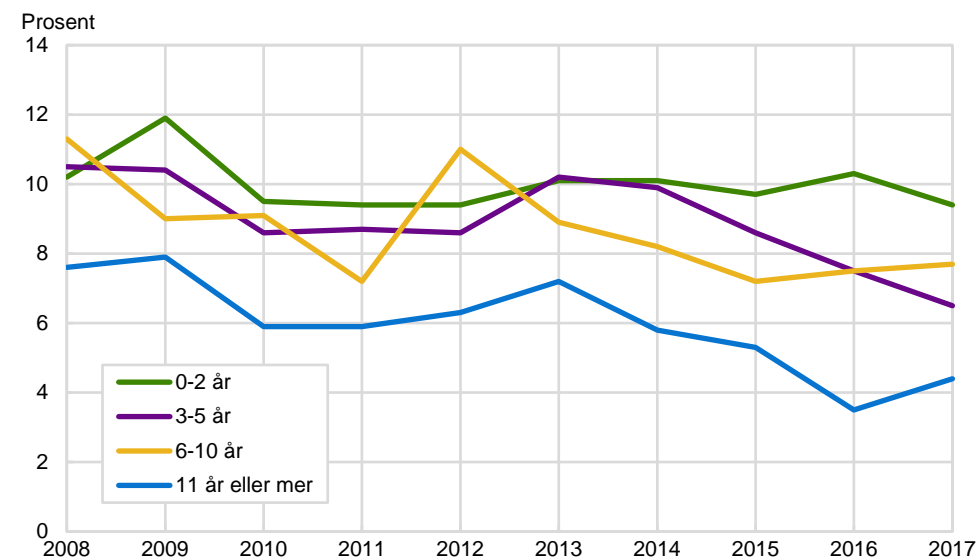
Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

⁹ Virksomhetsstørrelse er beregnet ved hjelp av spørsmål om antall ansatte. Se mer om denne grupperingen og inndelingen i delkap.1.4

2.2.11 Deltakelse høyest blant nyansatte

Deltakelsen er høyest blant de med opptil to års ansiennitet. I denne gruppen er det om lag 9 prosent som deltar i 2017, noe som utgjør omtrent 53 000 personer. Lavest deltakelse finner vi i gruppen med ansiennitet på minst 11 år. Her er det 28 000 deltakere i 2017, noe som tilsvarer rundt 4 prosent av denne gruppen.

Figur 2.16 Andel sysselsatte (22-59 år) som har deltatt i formell videreutdanning, etter ansiennitet. 2008-2017

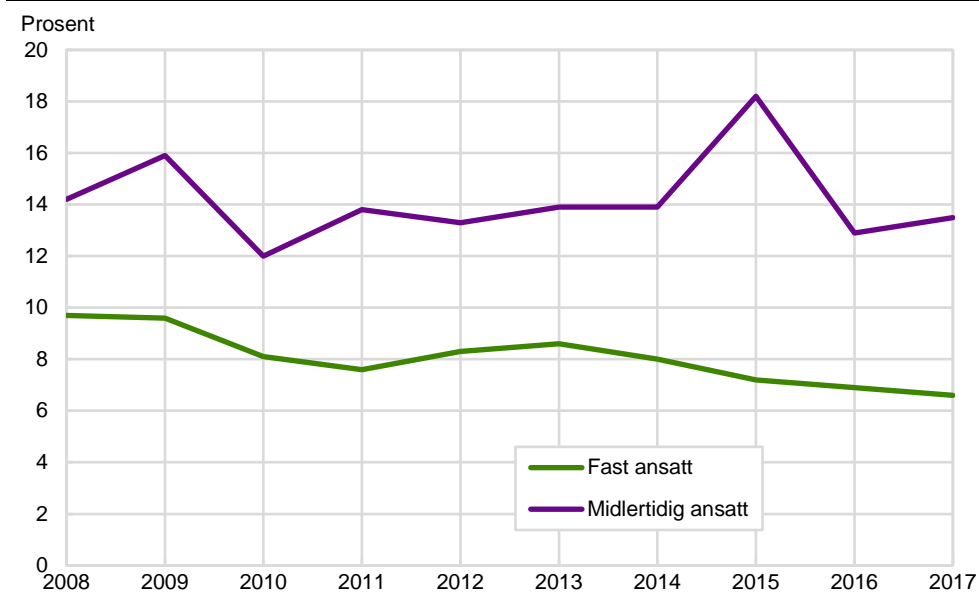

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

2.2.12 Blant midlertidig ansatte deltar 14 prosent i 2017

I 2017 tok 126 000 fast ansatte og 19 000 midlertidig ansatte videreutdanning. Disse utgjør henholdsvis omtrent 6 og 14 prosent av sine grupper. Andelen som tar formell videreutdanning har vært høyest blant de midlertidig ansatte i hele perioden 2008-2017, og med enkelte unntak har utviklingen vært ganske jevn¹⁰.

Figur 2.17 Andel sysselsatte (22-59 år) som har deltatt i formell videreutdanning, etter ansettelsesforhold. 2008-2017

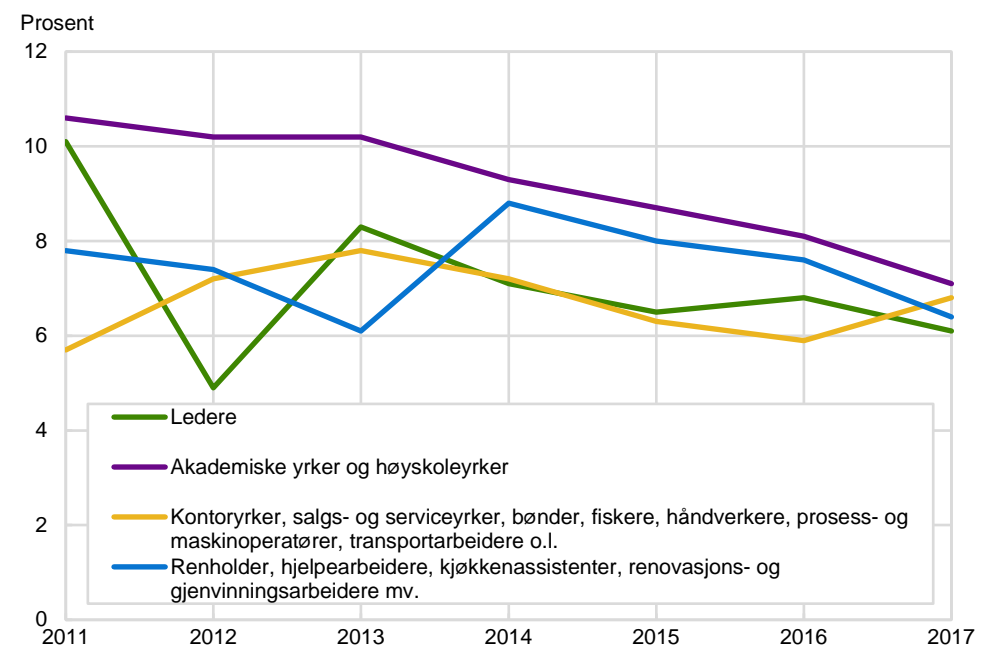
Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

¹⁰ Merk at definisjonen på formell videreutdanning (se delkap. 1.4) utelukker studenter i førstegangs studieløp fra tabellene.

2.2.13 Mindre forskjell i deltakelse blant ulike yrkesgrupper

I perioden 2008-2016 har det vært høyest andel deltakelse blant personer som har akademiske yrker og høyskoleyrker. Dette er også tilfellet i 2017, men generelt har spredningen av andel deltakere innenfor de ulike yrkesgruppene gått ned siden 2011. I 2017 ligger alle de fire yrkesgruppene på mellom 6-7 prosent deltakelse. Fra 2016 har det vært en nedgang i andel deltakere innenfor yrkesgruppene «Ledere», «Akademiske yrker og høyskoleyrker» og «Renholder, hjelpearbeidere, kjøkkenassistenter, renovasjons- og gjenvinningsarbeidere mv.», og en økning på om lag 1 prosentpoeng innenfor gruppa «Kontoryrker, salgs- og serviceyrker, bønder, fiskere, håndverkere, prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.l.».

Figur 2.18 Andel sysselsatte (22-59 år) som har deltatt i formell videreutdanning, etter yrke. 2011-2017

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

Generelt sett har utviklingen som kunne sees frem til 2016 også fortsatt i 2017. Det er en lavere andel deltakere i formell videreutdanning enn i de fire foregående årene, og det har også vært en nedgang i andelen som har deltatt i formell utdanning.

3. Deltakelse i ikke-formell opplæring

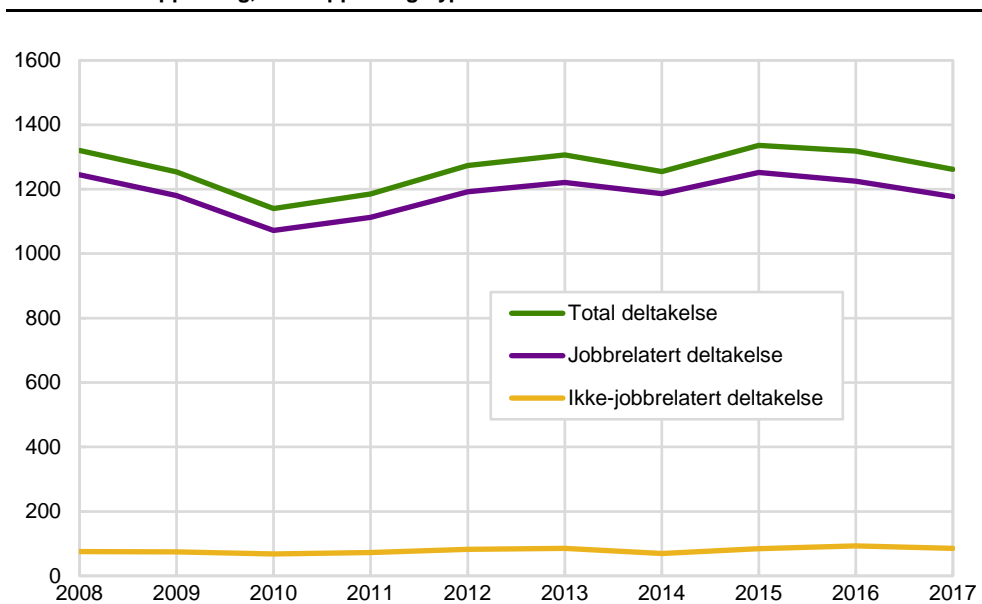
Mens formell videreutdanning viser til utdanning tatt ved en skole, høyskole eller universitet, er ikke-formell opplæring mer variert i både form og innhold. Ikke-formell opplæring omfatter kurs, seminarer og andre aktiviteter som har opplæring som hovedformål. Til forskjell fra formell utdanning fører ikke-formelle opplæringsaktiviteter *ikke* til en offentlig godkjent kompetanse. Deltakelse i ikke-formell opplæring kan være relatert til jobben, og en stor andel av deltakerne i ikke-formell opplæring deltar i regi av arbeidsgiveren (Bjørkeng, 2015: 17).

3.1 Befolkningens deltakelse i ikke-formell opplæring

3.1.1 Nesten all deltakelse i ikke-formell opplæring er jobb-relatert

I 2017 var det 1 262 000 personer i befolkningen mellom 22 og 66 år som hadde deltatt i ikke-formelle opplæringsaktiviteter de siste 12 månedene. Dette tilsvarer rundt 40 prosent av befolkningen i denne aldersgruppen. I de fleste tilfellene var deltakelsen i ikke-formell opplæring jobbrelatert. Kun 85 000 personer deltok i opplæring som ikke var relatert til deres nåværende jobb eller fremtidige jobbmuligheter. Utviklingen fra 2008 til 2017 viser at antall deltakere i ikke-formell opplæring varierer over tid. Etter en økning fra 2010 til 2015, har antall deltakere i ikke-formell opplæring gått noe ned etter 2015.

Figur 3.1 Antall (1000) personer i befolkningen (22-66 år) som har deltatt i ikke-formell opplæring, etter opplæringstype. 2008-2017

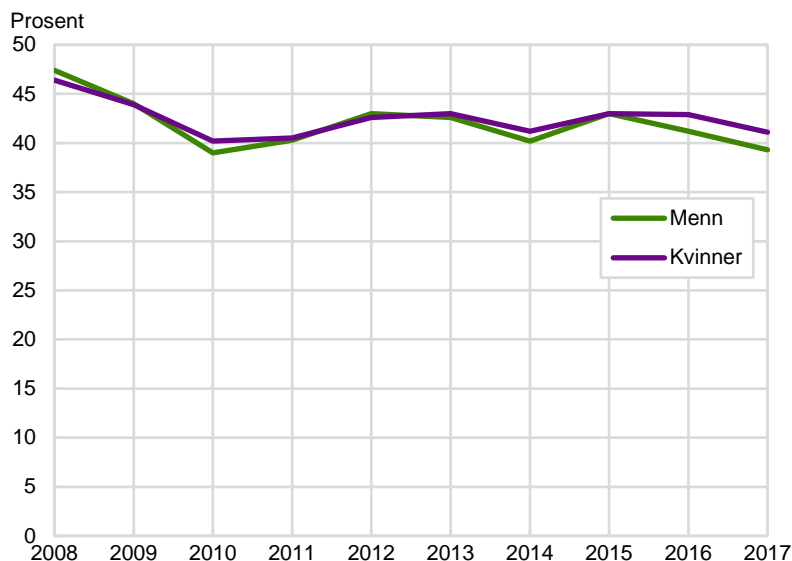
Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

3.1.2 Menn og kvinner deltar i like stor grad

I 2017 var det rundt 41 prosent av kvinnene i alderen 22-66 år som deltok i ikke-formell opplæring. 40 prosent av mennene i samme aldersgruppe deltok i ikke-formell opplæring, og utviklingen over tid viser at andelen menn og andelen kvinner som har deltatt i ikke-formell opplæring har fulgt samme mønster i analyseperioden 2008-2017. I hele perioden var det omtrent like høy andel blant menn og kvinner som har deltatt i slik opplæring.

Figur 3.2 Andel personer i befolkningen (22-66 år) som har deltatt i ikke-formell opplæring, etter kjønn. 2008-2017

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

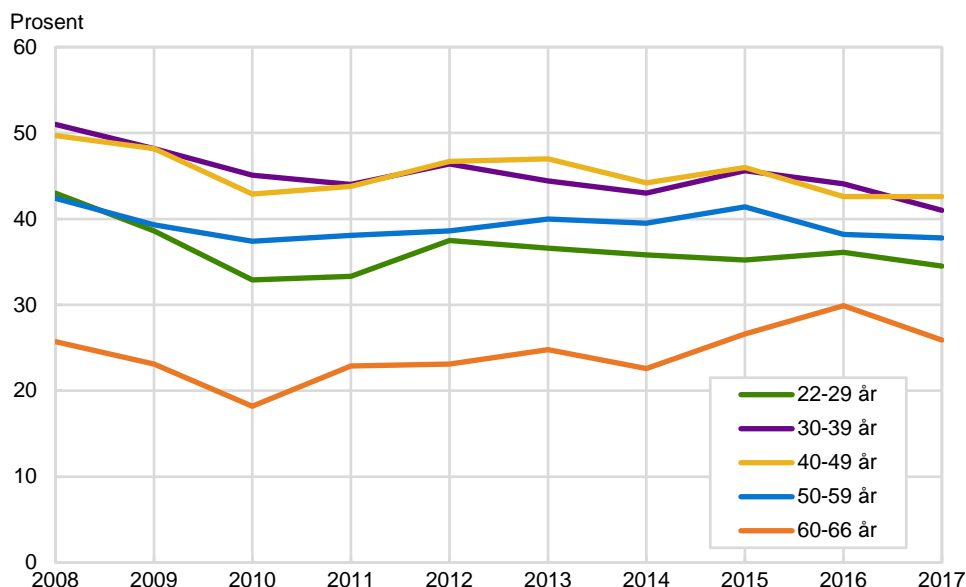
3.2 Deltakelse i jobbrelatert ikke-formell opplæring

3.2.1 De eldste deltar minst i jobbrelatert ikke-formell opplæring

Deltakelsen i ikke-formell opplæring er som vist i figur 3.1 ofte jobbrelatert, og de påfølgende figurene vil gi mer informasjon om denne typen opplæring.

Deltakelsen i jobbrelatert ikke-formell opplæring er høyest blant de i 30- og 40-årene. I 2017 var det over 40 prosent i aldersgruppene 30-39 år og 40-49 år som deltok i slik opplæring. Deltakelsen har imidlertid gått ned blant personer i 30-årene siden 2015. I aldersgruppen 60-66 år er deltakelsen i ikke-formell opplæring lavest med 26 prosent og den oppadgående utviklingen fra 2014 til 2016 er brutt.

Figur 3.3 Andel personer i befolkningen (22-66 år) som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter alder. 2008-2017

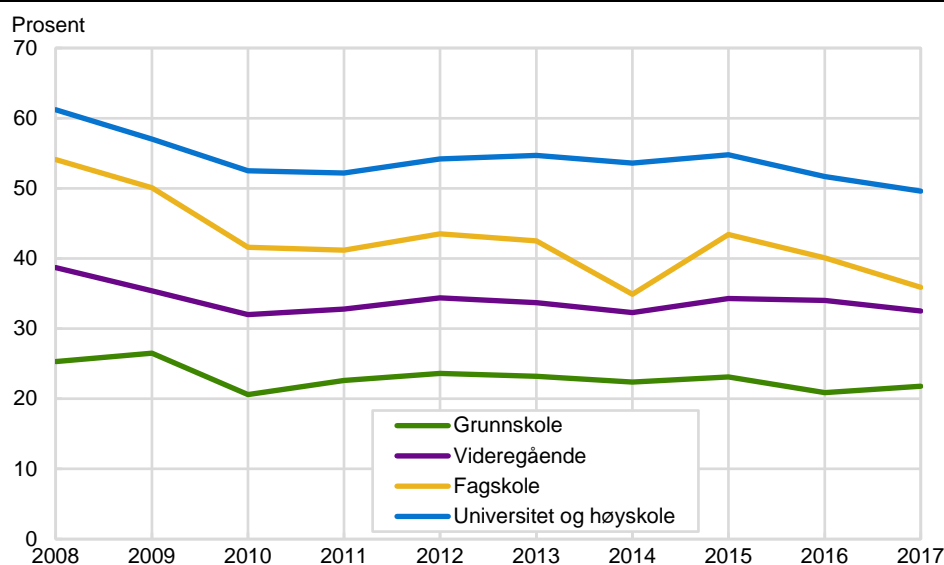

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

3.2.2 Høyest deltakelse blant de med universitets- og høyskoleutdanning

Deltakelse i ikke-formell opplæring varierer også med høyeste fullførte utdanningsnivå (European Commission/EACEA/Eurydice, 2015). I 2017 deltok 50 prosent av befolkningen i alderen 22-66 år med universitets- og høyskoleutdanning i jobbrelatert ikke-formell opplæring. Til sammenligning deltok 36 prosent av de med fagskoleutdanning i jobbrelatert ikke-formell opplæring. Utviklingen viser at deltakelsen har gått ned i alle grupper i perioden 2008-2017. Blant de med grunnskoleutdanning har nedgangen imidlertid vært mindre enn i de andre gruppene.

Figur 3.4 Andel personer i befolkningen (22-66 år) som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter høyeste fullførte utdanning. 2008-2017

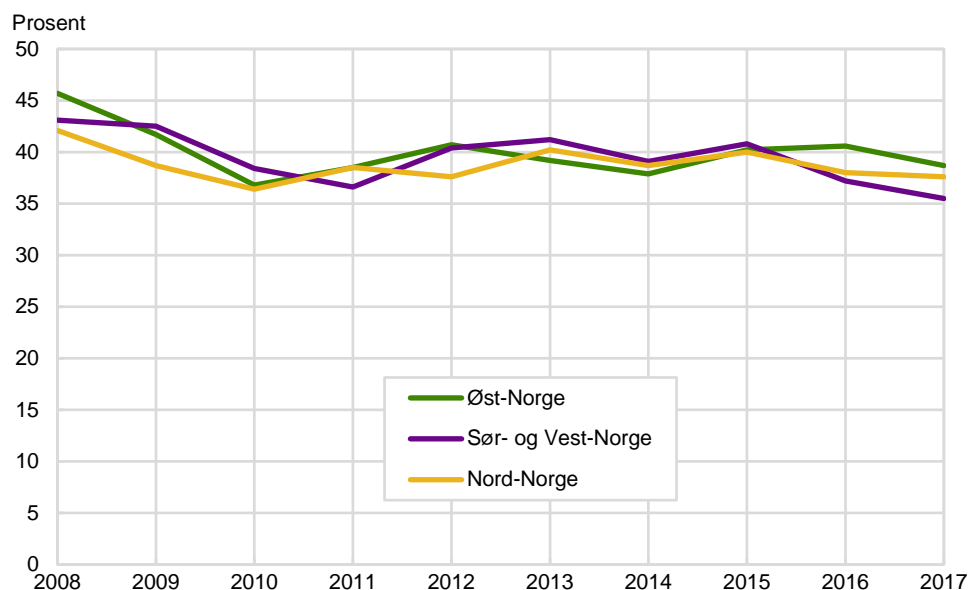

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

3.2.3 Ingen forskjeller mellom landsdeler

Utviklingen fra 2008 til 2017 viser at det kun er små forskjeller i deltakelsen i jobbrelatert ikke-formell opplæring mellom ulike landsdeler i Norge. Andelen av personer i befolkningen som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring var lavest i Nord-Norge mellom 2008 og 2011 og i 2012. I 2017 var deltakelsen lavest i Sør- og Vest-Norge, hvor 36 prosent av befolkningen i alderen 22 til 66 år deltok i slik opplæring. Til sammenligning var tilsvarende andel rundt 39 prosent i både Øst-Norge og Nord-Norge.

Figur 3.5 Andel personer i befolkningen (22-66 år) som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter landsdel. 2008-2017

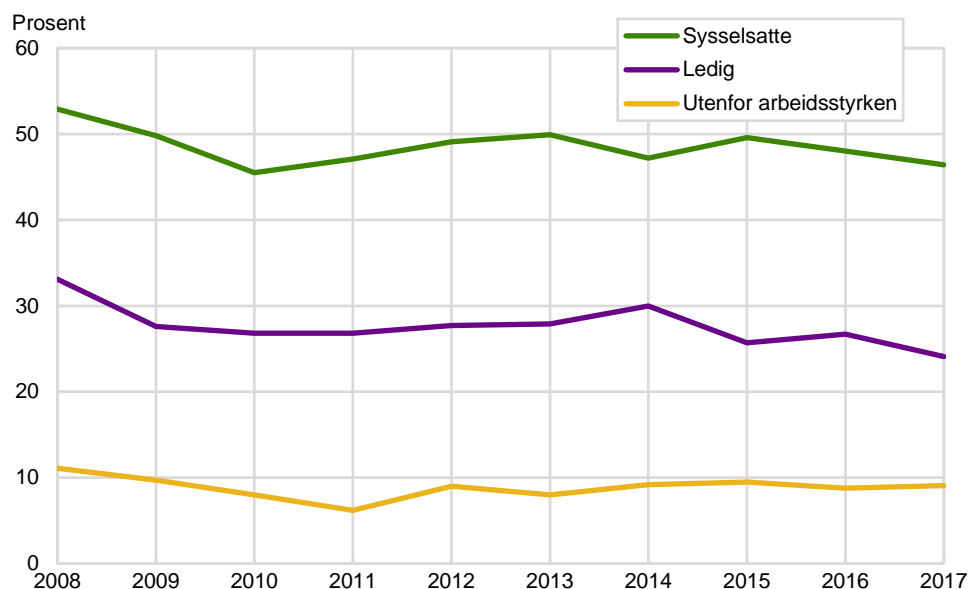

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

3.2.4 Stabil deltakelse, både blant sysselsatte og ikke-sysselsatte

Deltakelsen i jobbrelatert ikke-formell opplæring er høyest blant de sysselsatte. De siste årene har andelen av de sysselsatte som har deltatt i slik opplæring vært stabil på rundt 50 prosent. Blant de ikke-sysselsatte er det de arbeidsledige som har den høyeste andelen deltakere. I 2017 deltok 24 prosent av disse i jobbrelatert ikke-formell opplæring. Deltakelsen blant de utenfor arbeidsstyrken er på 9 prosent i 2017, og denne andelen har vært stabil i analyseperioden 2008-2017.

Figur 3.6 Andel sysselsatte (22-66 år) som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter arbeidsstyrkestatus. 2008-2017

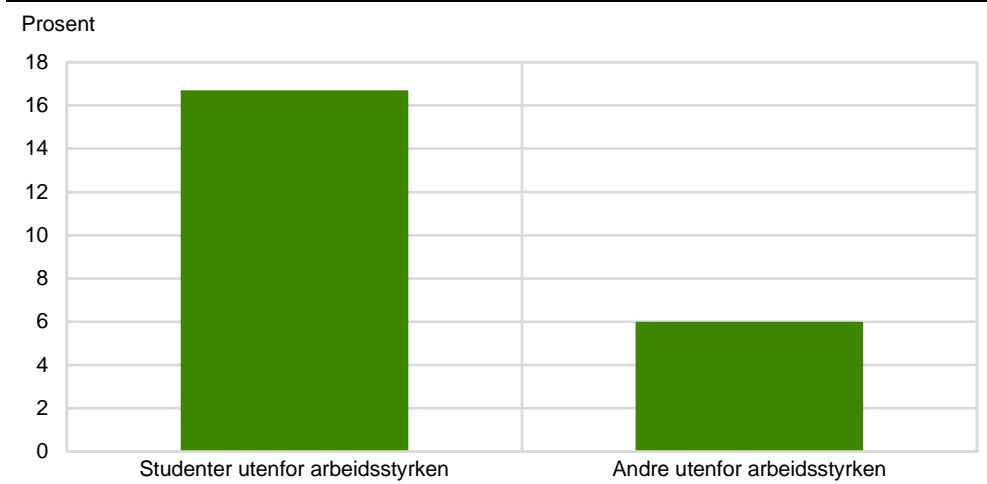

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

3.2.5 Forskjeller i deltakelsen blant de utenfor arbeidsstyrken

688 000 personer i alderen 22 til 66 år er utenfor arbeidsstyrken i 2017. Blant disse er det i underkant av 200 000 studenter. Resten består i hovedsak av pensjonister, arbeidsuføre og hjemmearbeidende. Figur 3.7 viser deltakelsen i jobbrelatert ikke-formell opplæring blant studenter og andre utenfor arbeidsstyrken i 2017. Mens 17 prosent av studentene har deltatt i slike opplæringsaktiviteter i 2017, er andelen 6 prosent blant andre utenfor arbeidsstyrken.

Figur 3.7 Andel utenfor arbeidsstyrken (22–66 år) som har deltatt jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter arbeidsstyrkestatus. 2017

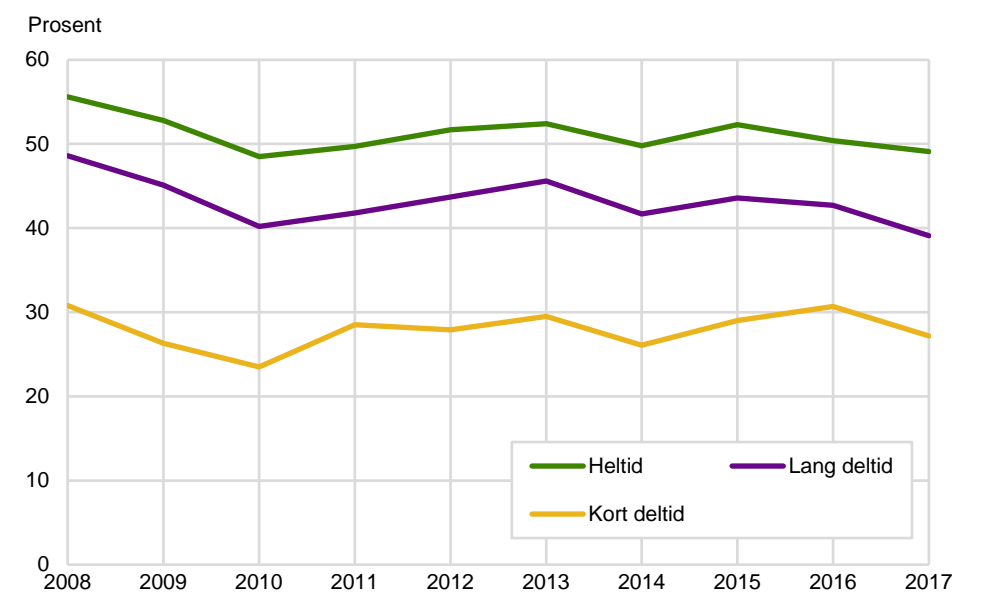

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

3.3 Jobbrelatert ikke-formell opplæring blant sysselsatte

Mange deltar i jobbrelatert ikke-formell opplæring i regi av arbeidsgiver eller fagforening (Bjørkeng, 2015: 17). Resultater fra Lærevilkårsmonitoren viser at rundt halvparten av de sysselsatte som jobber heltid deltar i jobbrelatert ikke-formell opplæring. Andelen er noe mindre blant de sysselsatte som jobber deltid. Andelen er på rundt 40 prosent for deltidsansatte som jobber lang deltid, og i underkant av 30 prosent for ansatte som jobber kort deltid. Utviklingen viser imidlertid en nedgang i deltakelsen i jobbrelatert ikke-formell opplæring for alle gruppene sammenlignet med 2016.

Figur 3.8 Andel sysselsatte (22-66 år) som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter arbeidstid. 2008-2017

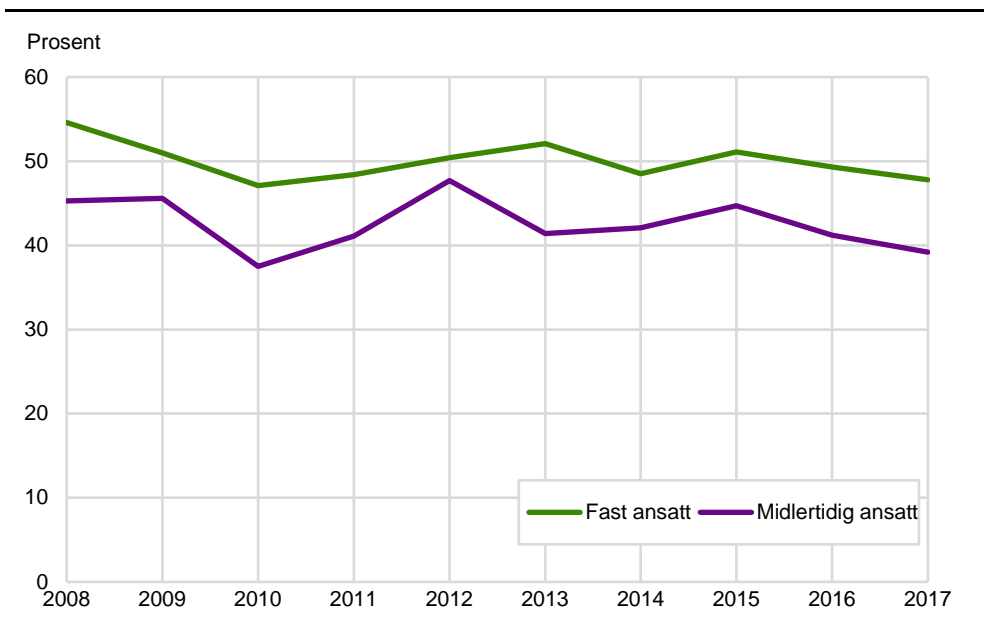

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

3.3.1 Midlertidig ansatte deltar i mindre grad

Andelen som deltar i jobbrelatert ikke-formell opplæring er større blant de som er fast ansatt enn blant de som er midlertidig ansatt. Mens halvparten av de fast ansatte deltar, er det kun 4 av 10 blant de midlertidig ansatte. Som vi så i kapittel 2, er forholdet omvendt når det gjelder formell videreutdanning. Her er andelen som deltar høyere blant midlertidig ansatte enn blant de med fast ansettelse.

Figur 3.9 Andel sysselsatte (22-66 år) som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter ansettelsesforhold. 2008-2017

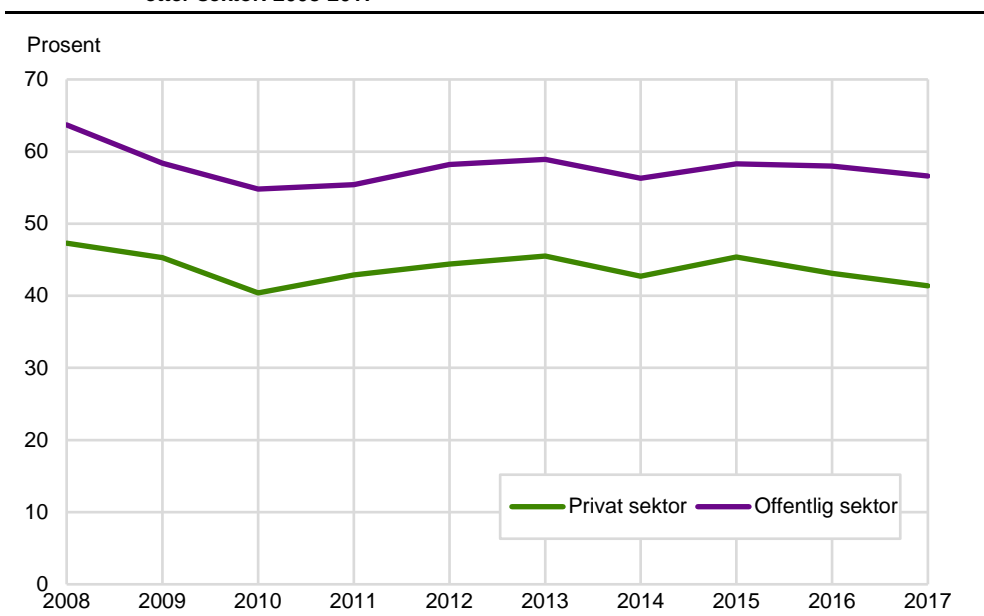

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

3.3.2 Høyest deltakelse i offentlig sektor

Ansatte i offentlig sektor deltar mer i jobbrelatert ikke-formell opplæring enn ansatte i privat sektor. I 2017 var andelen deltakere 57 prosent i offentlig sektor, mens tilsvarende andel var 41 prosent i privat sektor. Utviklingen over tid viser en lignende utvikling i begge sektorene - forskjellen mellom offentlig og privat sektor utgjør rundt 15 prosentpoeng i hele tidsperioden 2008 til 2017.

Figur 3.10 Andel sysselsatte (22-66 år) som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter sektor. 2008-2017

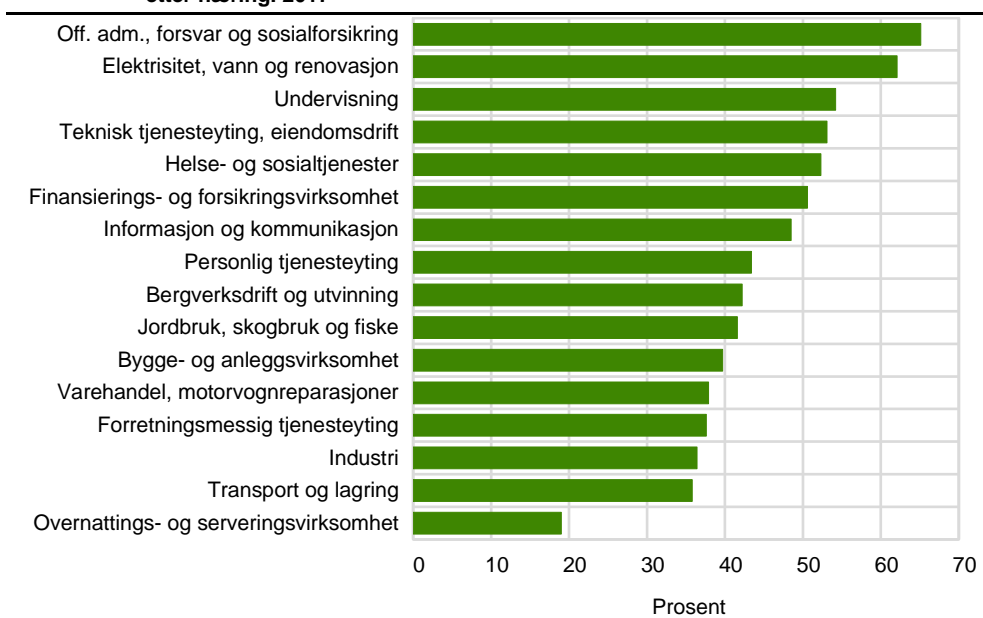
Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

3.3.3 Stor variasjon i næringsgrupper

Når det gjelder næring, er det store forskjeller i andelen sysselsatte som deltar i jobbrelatert ikke-formell opplæring. Som allerede vist i figur 3.9, er det en stor andel ansatte i offentlig sektor som deltar i jobbrelatert ikke-formell opplæring. Offentlig administrasjon, forsvar og sosialforsikring er også den næringen som har høyest andel deltakere; 65 prosent av de sysselsatte i denne næringen deltar i jobbrelatert ikke-formell opplæring. Også i 2016 var det i denne næringen det var høyest deltakelse i denne typen opplæring (Zachrisen & Bjugstad, 2016: 29). En annen næring med en høy andel sysselsatte som deltar i jobbrelatert ikke-formell opplæring er næringen elektrisitet, vann og renovasjon, der over 60 prosent av de sysselsatte deltar.

Blant de sysselsatte i overnattings- og serveringsbransjen er det bare 19 prosent som deltar i jobbrelatert ikke-formell opplæring. Deltakelsen var lavest i denne næringen også i 2016, men den har gått ned med ytterligere 10 prosentpoeng sammenlignet med fjoråret¹¹.

Figur 3.11 Andel sysselsatte (22-66 år) som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter næring, 2017

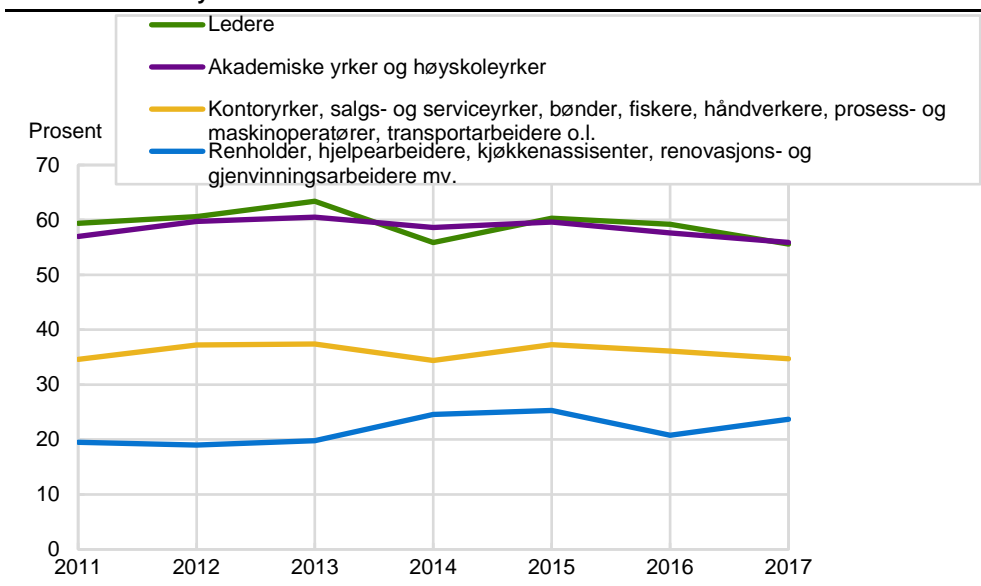
Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

¹¹ Næringene med flest sysselsatte i første kvartal 2017 er helse- og sosialtjenester (535 000 sysselsatte), varehandel og motorvognreparasjoner (363 000 sysselsatte), undervisning (225 000 sysselsatte) og industri (212 000 sysselsatte) (Statistisk sentralbyrå, 2017a).

3.3.4 Høyest andel deltakere blant ledere og akademikere

Det er også store variasjoner i deltakelsen mellom ulike yrkesgrupper. Deltakelsen er høyest blant ledere og akademikere. I 2017 deltok 56 prosent av ledere og akademikere i jobbrelatert ikke-formell opplæring, og utviklingen viser at andelen av de sysselsatte med disse yrkene som har deltatt i denne type opplæring har vært stabil og høy siden 2008.

Figur 3.12 Andel sysselsatte (22-66 år) som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter yrke. 2008-2017

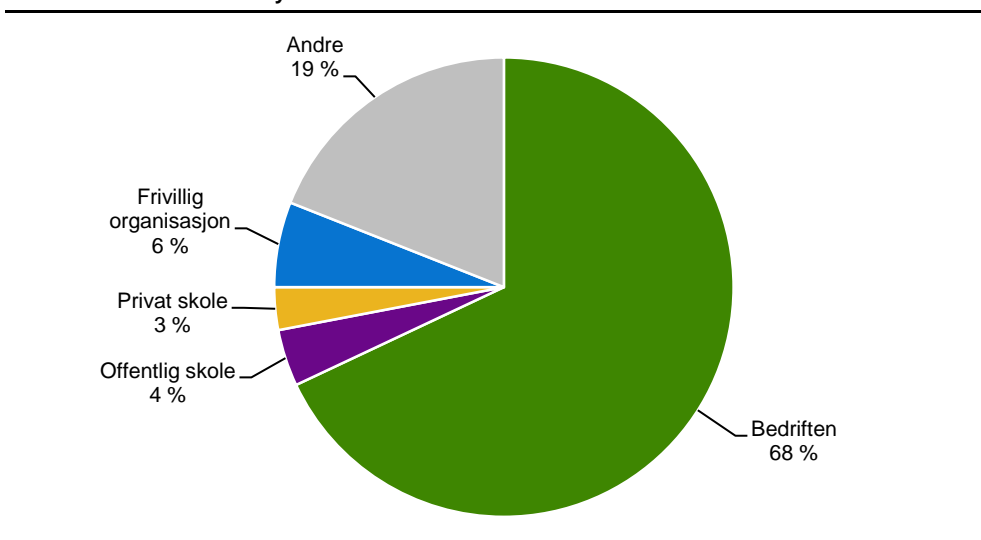

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

3.3.5 I 7 av 10 tilfeller står bedriften for opplæringen

Av de sysselsatte som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, har nesten 7 av 10 fått opplæring gjennom bedriften de jobber i. Frivillige organisasjoner står for rundt 6 prosent av opplæringen, mens andelen som har fått opplæring gjennom en offentlig eller en privat skole er henholdsvis fire og tre prosent. 19 prosent oppgir at de har hatt andre kurstilbydere, for eksempel en organisasjon, NAV, kommuner, fylkeskommuner eller private bedrifter.

Figur 3.13 Andel sysselsatte (22-66 år) som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter kurstilbyder. 2017

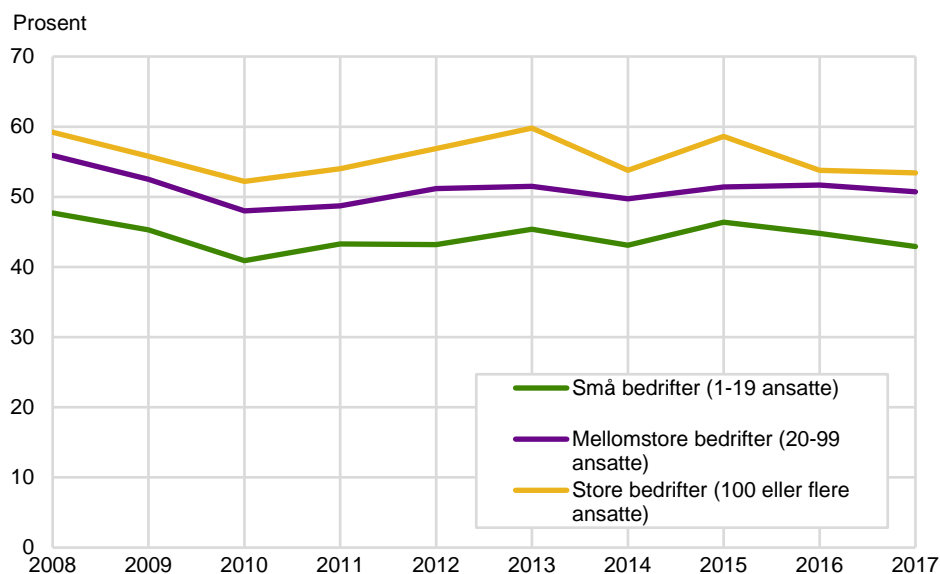

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

3.3.6 Lavest deltakelse i små bedrifter

Deltakelsen i jobberelatert ikke-formell opplæring varierer med virksomhetsstørrelse. Det har vært en stabil trend i perioden 2008-2017 at andelen av de sysselsatte som deltar i denne type opplæring er størst i store bedrifter med 100 eller flere ansatte, og minst i bedrifter med færre enn 20 ansatte. I de store bedriftene er det godt over halvparten av de sysselsatte som deltar i slike opplæringsaktiviteter, mens andelen er i overkant av 40 prosent i små bedrifter.

Figur 3.14 Andel sysselsatte (22-66 år) som har deltatt i jobberelatert ikke-formell opplæring, etter virksomhetsstørrelse. 2008-2017

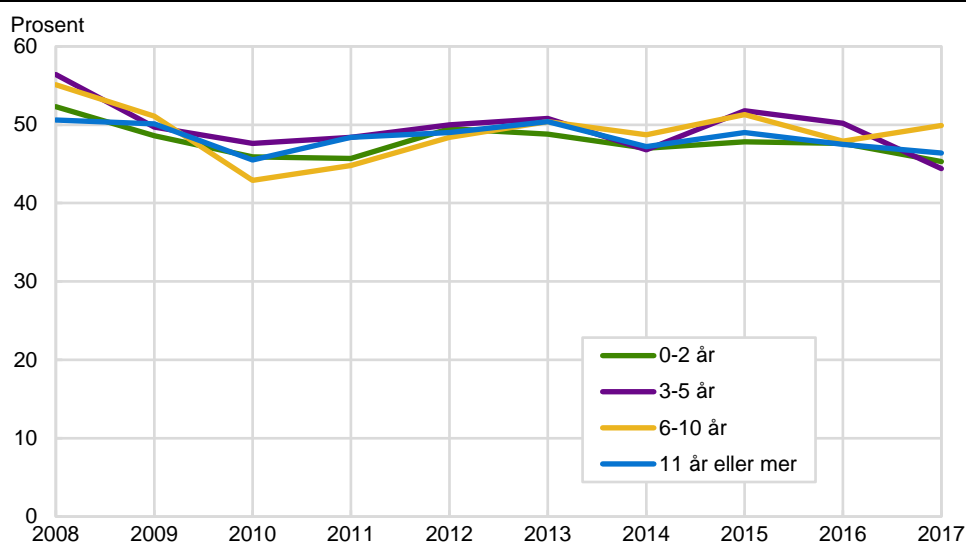

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

3.3.7 Nyansatte og de med høy ansiennitet deltar i like stor grad

Deltakelsen i jobberelatert ikke-formell opplæring ser derimot ikke ut til å være relatert til ansiennitet i særlig grad, og utviklingen i ulike grupper følger samme mønster i perioden 2008 til 2017. I 2017 var deltakelsen høyest blant de sysselsatte som har jobbet i nåværende bedrift i 6 til 10 år. Halvparten av disse deltok i jobberelatert ikke-formell opplæring, mens andelen er rundt 45 prosent i de andre gruppene.

Figur 3.15 Andel sysselsatte (22-66 år) som har deltatt i jobberelatert ikke-formell opplæring, etter ansiennitet. 2008-2017

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

3.4 Lærevilkår i arbeidslivet

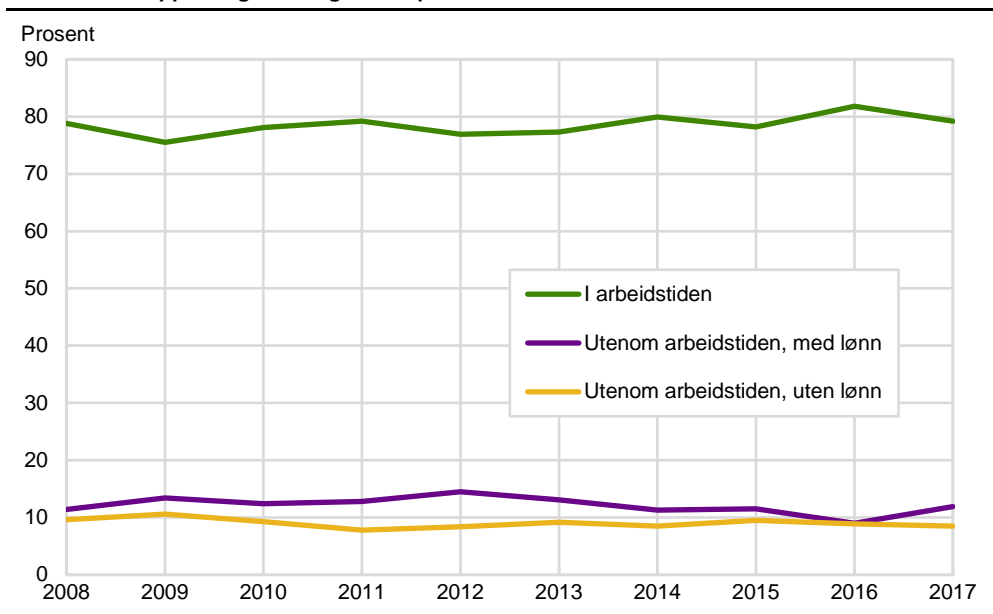
Et annet viktig spørsmål er om deltakelse i jobbrelatert ikke-formell opplæring foregår i betalt arbeidstid, eller om sysselsatte deltar i opplæringen utenom arbeidstiden. For å få mer informasjon om lærevilkår i arbeidslivet, brukes indikatorer om deltakelse i slik opplæring fra AKU, der referanseperioden er de siste fire ukene¹².

3.4.1 4 av 5 deltar i arbeidstiden

Ved første kvartal 2017 var det 17 prosent av de sysselsatte som oppga å ha deltatt i ikke-formell opplæring siste fire uker, noe som tilsvarer 391 000 personer. I perioden 2008 til 2017 har andelen av de sysselsatte som deltok i jobbrelatert ikke-formell opplæring de siste fire ukene variert mellom 15 og 18 prosent.

Figur 3.16 viser at flesteparten av de sysselsatte som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring de siste fire ukene, har deltatt i opplæringen i betalt arbeidstid. Andelen har vært stabil over tid og er rundt 80 prosent i perioden 2008 til 2017. De resterende 20 prosent av de sysselsatte har deltatt i opplæringsaktivitetene helt utenom arbeidstiden. Andelen som har deltatt utenom arbeidstiden, men som har mottatt lønn, er noe høyere enn andelen av de sysselsatte som ikke har mottatt lønn for deltakelsen, og denne tendensen har også vært stabil over tid.

Figur 3.16 Fordeling av sysselsatte (22-66 år) i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter måten opplæringen er organisert på. 2008-2017

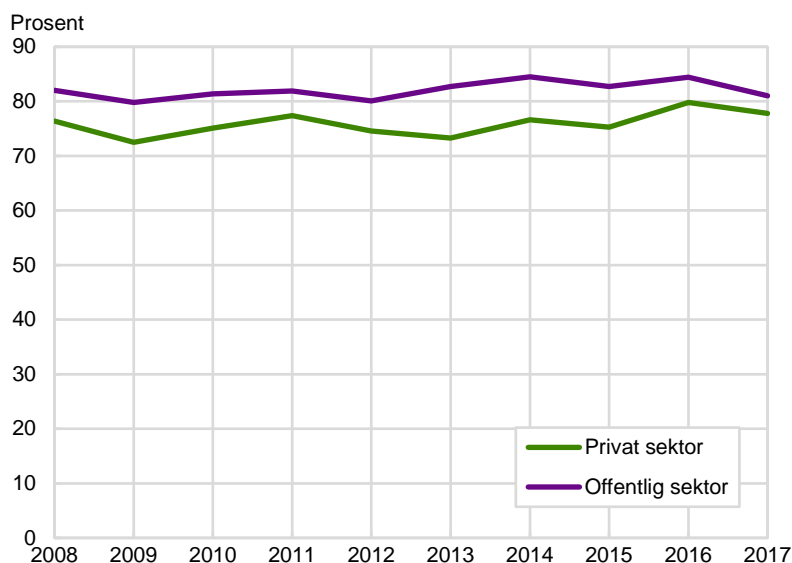

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

3.4.2 Små forskjeller mellom offentlig og privat sektor

Fra kapittel 3.3 vet vi at andelen sysselsatte som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring de siste 12 månedene er høyere i offentlig sektor enn i privat sektor. Det samme er tilfellet for opplæring siste fire ukene. Figur 3.17 viser også at en noe høyere andel deltakere deltok i opplæringen i arbeidstiden i offentlig sektor enn i privat sektor. Dette har vært tilfellet i hele perioden 2008-2017. Etter at gapet mellom sektorene var på 10 prosentpoeng i 2013, har det blitt mindre de siste årene. I 2017 deltok 81 prosent av deltakerne i jobbrelatert ikke-formell opplæring i offentlig sektor i arbeidstiden, mens tilsvarende andel var 78 prosent i privat sektor.

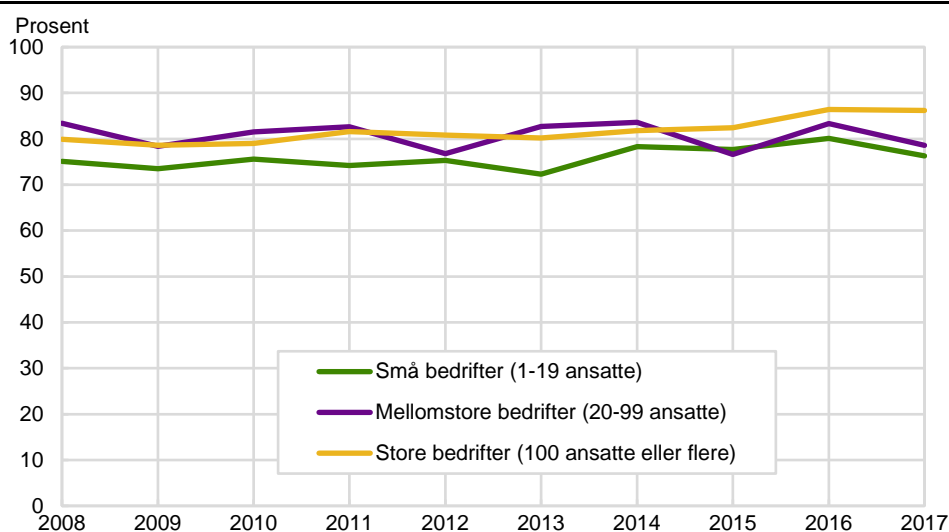
¹² Referanseperioden i Lærevilkårsmonitoren er siste 12 måneder før referanseuken. Resultatene i dette delkapitlet må ses i sammenheng med at deltakelsen i jobbrelatert ikke-formell opplæring siste fire uker er lavere sammenlignet med deltakelsen siste 12 måneder.

Figur 3.17 Andelen av deltakere i jobbrelatert ikke-formell opplæring som deltok i arbeidstiden, etter sektor. Sysselsatte (22-66 år). 2008-2017

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

3.4.3 Minst opplæring i arbeidstiden i små bedrifter

Andelen av deltakerne i jobbrelatert ikke-formelle opplæringen som tar opplæringen i betalt arbeidstid varierer også med virksomhetsstørrelse. I 2017 deltok 86 prosent av deltakerne i denne opplæringen i arbeidstiden i store bedrifter. Tilsvarende andel er 79 prosent for mellomstore og 76 prosent for små bedrifter. Utviklingen over tid viser at denne andelen har vært lavest i små bedrifter i hele analyseperioden 2008-2017. I store og mellomstore bedrifter har det kun vært små forskjeller i andelen av deltakerne i jobbrelatert ikke-formell opplæring som deltok i arbeidstiden før 2015. I perioden 2015-2017, derimot, ser vi at andelen er høyest i store bedrifter. Resultatene må også ses i sammenheng med funnene fra kapittel 3.3 som viste at andelen av de sysselsatte som deltar i jobbrelatert ikke-formell opplæring, er høyest blant virksomheter med mange ansatte, og lavest blant virksomheter med færre enn 20 ansatte.

Figur 3.18 Andelen av deltakere i jobbrelatert ikke-formell opplæring som deltok i arbeidstiden, etter virksomhetsstørrelse. Sysselsatte (22-66 år). 2008-2017.

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

4. Læringsmuligheter i det daglige arbeidet¹³

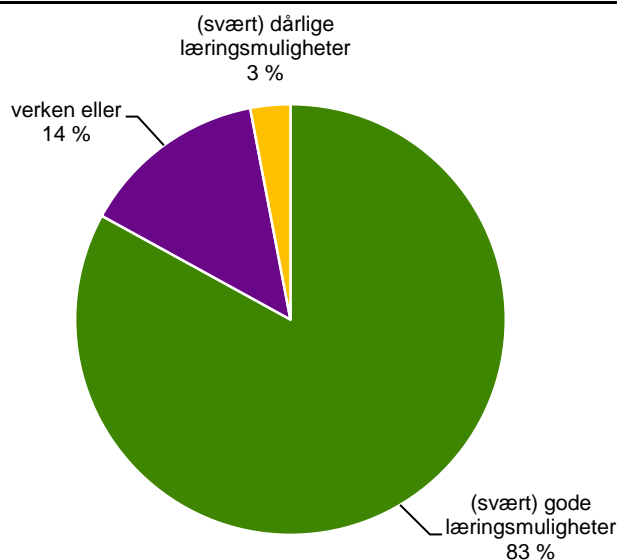
I tillegg til å delta i formell videreutdanning og ikke-formell opplæring, kan man tilegne seg kunnskap utenom organiserte utdanningsopplegg. Denne formen for læring defineres som uformell læring (Eraut, 2004). Slik uformell læring må være planlagt og man må ha et bevisst ønske om å tilegne seg ny kunnskap, noe som skiller uformell læring fra tilfeldig læring (Statistisk sentralbyrå, 2017b). Uformell læring kan skje både i fritiden og på arbeidsplassen, og mange mener å ha et høyt utbytte av uformell læring (Berg, 2011).

I Lærevilkårsmonitoren stilles ett spørsmål om læringsmuligheter i det daglige arbeidet: «Læring skjer ikke bare gjennom kurs og utdanning, men også gjennom det daglige arbeidet og gjennom kontakt med kolleger. Alt i alt, hvor gode eller dårlige muligheter har du til å skaffe deg kunnskaper og ferdigheter gjennom det daglige arbeidet?»¹⁴ Dette spørsmålet knyttet til læringsmuligheter i det daglige arbeidet er mer utsatt for subjektive vurderinger fra respondenten enn hva de foregående spørsmålene om deltakelse i formell og ikke-formell utdanning er (Nyen, 2004).

4.1.1 4 av 5 har gode læringsmuligheter

Det store flertallet - 4 av 5 sysselsatte - oppgir at de har gode eller svært gode muligheter for å lære gjennom det daglige arbeidet. Kun 3 prosent mener at det er dårlige eller svært dårlige muligheter for læring i det daglige arbeidet, mens 14 prosent mener at deres læringsmuligheter er verken gode eller dårlige.

Figur 4.1 Fordeling av sysselsatte (22-66 år), etter muligheter for å lære gjennom det daglige arbeidet. 2017

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

4.1.2 Både yngre og eldre sysselsatte har gode læringsmuligheter

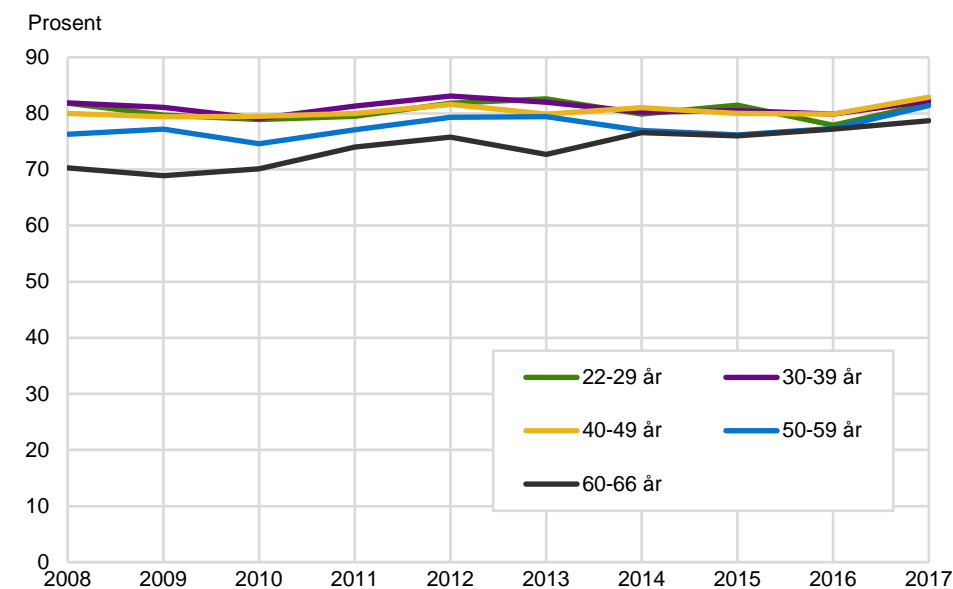
Hvorvidt de sysselsatte opplever å ha gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet, er i liten grad påvirket av alder. Andelen som sier at de har gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet er riktignok lavest blant de sysselsatte i alderen 60 til 66 år, men utviklingen i perioden 2008 til 2017 viser at aldersforskjellene har blitt mindre over tid. Mens det tidligere var en tendens til at

¹³ Sysselsatte som jobber deltid og som definerer sin hovedaktivitet som studier utelukkes fra alle figurene i dette kapitlet.

¹⁴ I tillegg spørres respondenten i hvilken grad jobben krever at han stadig må lære seg noe nytt eller sette seg inn i nye ting om læringsintensivt arbeid. Se Zachrisen & Bjugstad (2016) for mer om læringsintensivt arbeid.

andelen sysselsatte med gode læringsmuligheter ble mindre med økende alder, opplever nå både unge og eldre å ha gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet. Forskjellen mellom aldersgruppen med lavest og høyest andel sysselsatte med gode læringsmuligheter var 12 prosentpoeng i 2008. I 2017 er det kun 4 prosentpoeng forskjell mellom aldersgruppene.

Figur 4.2 Andel sysselsatte (22-66 år) med gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet, etter alder. 2008-2017

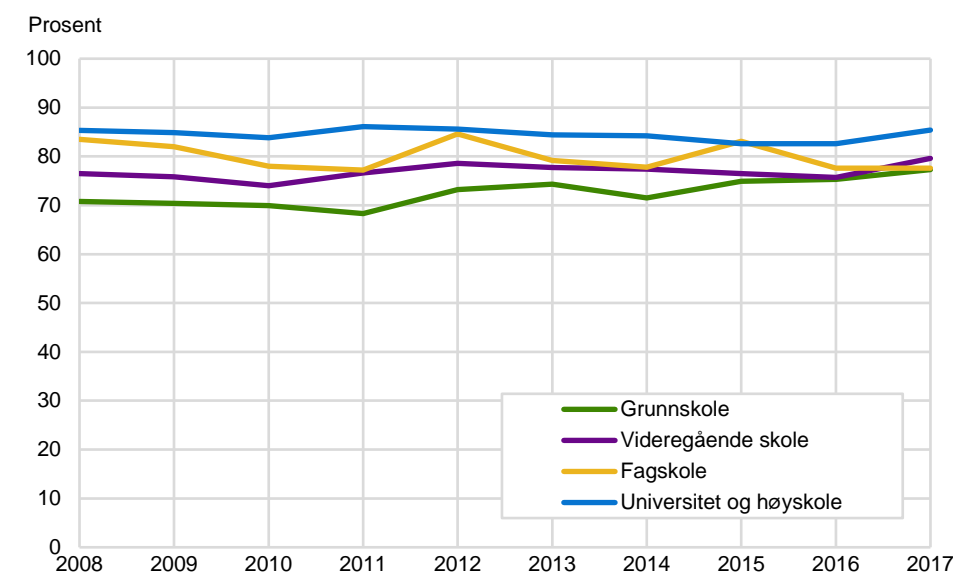

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

4.1.3 Mindre forskjeller mellom utdanningsnivåer

Som vi så i kapittel 3, er deltakelsen i jobbrelatert ikke-formell utdanning høyest blant de som har universitets- eller høyskoleutdanning. Også når vi ser på læringsmuligheter, er det denne gruppen som har størst andel som opplever å ha gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet. På den andre siden er det de med grunnskoleutdanning som har den laveste andelen som opplever å ha gode læringsmuligheter. Andelen har imidlertid økt fra 70 prosent i 2008 til 77 prosent i 2017 og dermed redusert forskjellen i læringsmuligheter mellom sysselsatte med ulike utdanningsnivåer.

Figur 4.3 Andel sysselsatte (22-66 år) med gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet, etter høyeste fullførte utdanning. 2008- 2017

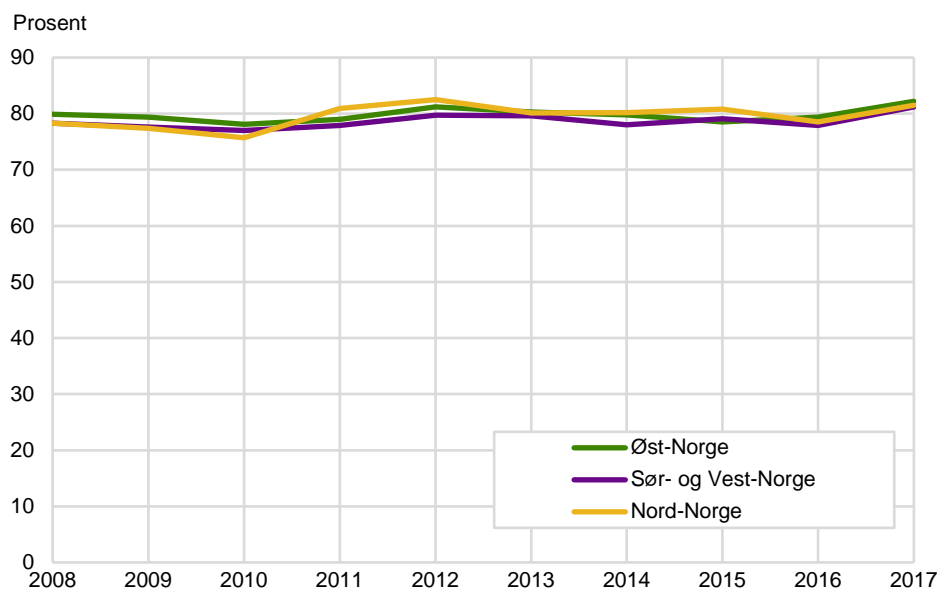

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

4.1.4 Gode læringsmuligheter i alle landsdeler

Det er små forskjeller i deltakelsen i ikke-formell opplæring mellom ulike landsdeler i Norge. Ser man imidlertid på læringsmuligheter i det daglige arbeidet, så er det ingen forskjeller mellom landsdeler. Rundt 80 prosent av de sysselsatte opplever å ha gode læringsmuligheter, uavhengig av hvilken landsdel de bor i. Utviklingen over tid viser at andelen av de sysselsatte som sier at de har gode muligheter for læring i det daglige arbeidet har vært stabil og på noenlunde samme nivå i alle landsdelene i perioden 2008-2017.

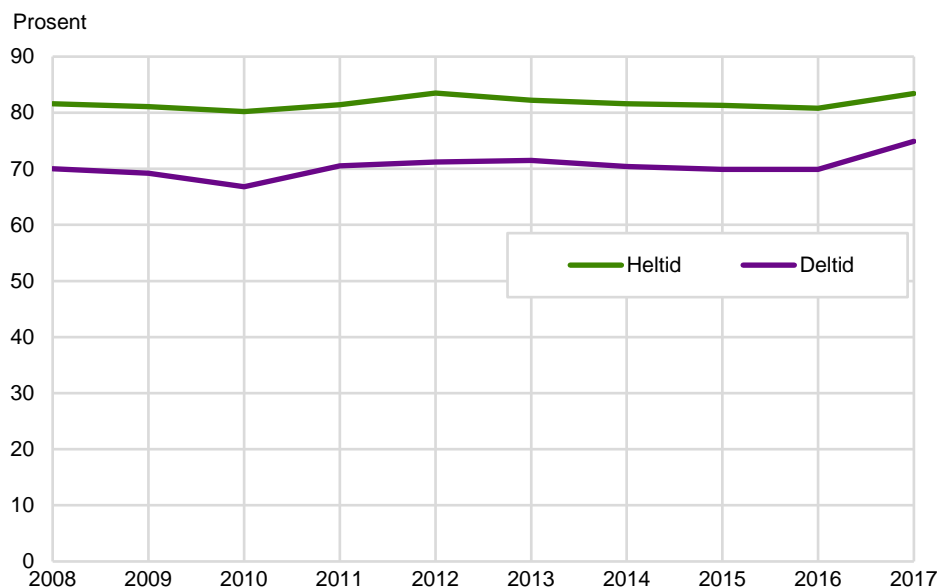
Figur 4.4 Andel sysselsatte (22-66 år) med gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet, etter landsdel. 2008- 2017

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

4.1.5 Høyere andel med gode læringsmuligheter blant heltidsansatte

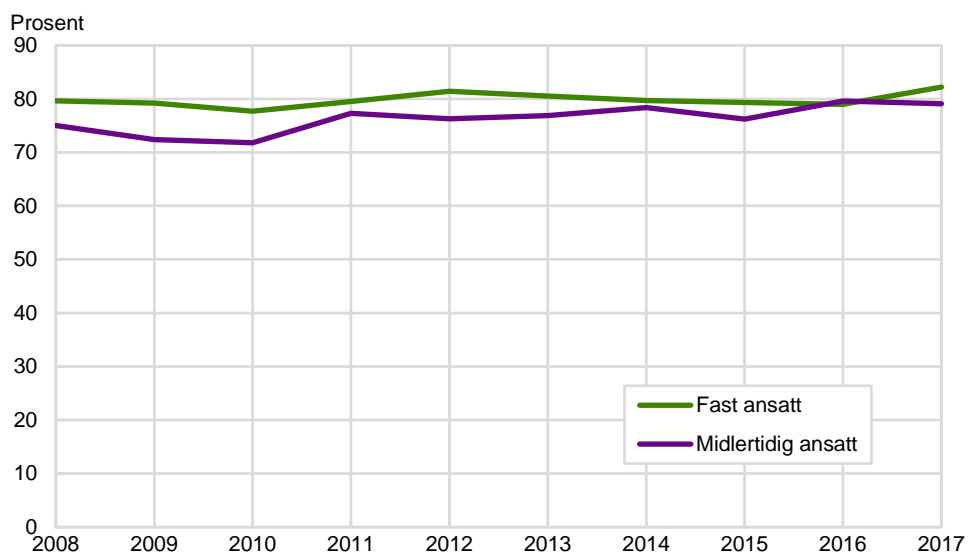
84 prosent av de heltidsansatte har gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet, sammenlignet med 75 prosent av de som jobber deltid. Forskjellen mellom heltids- og deltidssysselsatte har vært stabil over tid, og utgjør mellom 9 og 13 prosentpoeng i analyseperioden 2008-2017. Dette samsvarer med funnene fra kapittel 3, som viste at de heltidssysselsatte deltar mer i jobbrelatert ikke-formell opplæring enn de som jobber deltid.

Figur 4.5 Andel sysselsatte (22-66 år) med gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet, etter arbeidstid. 2008-2017

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

4.1.6 Både fast og midlertidig ansatte har gode læringsmuligheter

Både fast og midlertidig ansatte opplever å ha gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet. Utviklingen fra 2008 til 2017 viser riktignok at andelen sysselsatte som oppgir å ha gode læringsmuligheter er noe høyere blant fast ansatte, men forskjellene er små og utgjør på det meste fem prosentpoeng i analyseperioden 2008-2017. Spesielt etter 2010 ser man at forskjellene mellom fast og midlertidig ansatte har blitt mindre.

Figur 4.6 Andel sysselsatte (22-66 år) med gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet, etter ansettelsesforhold. 2008-2017

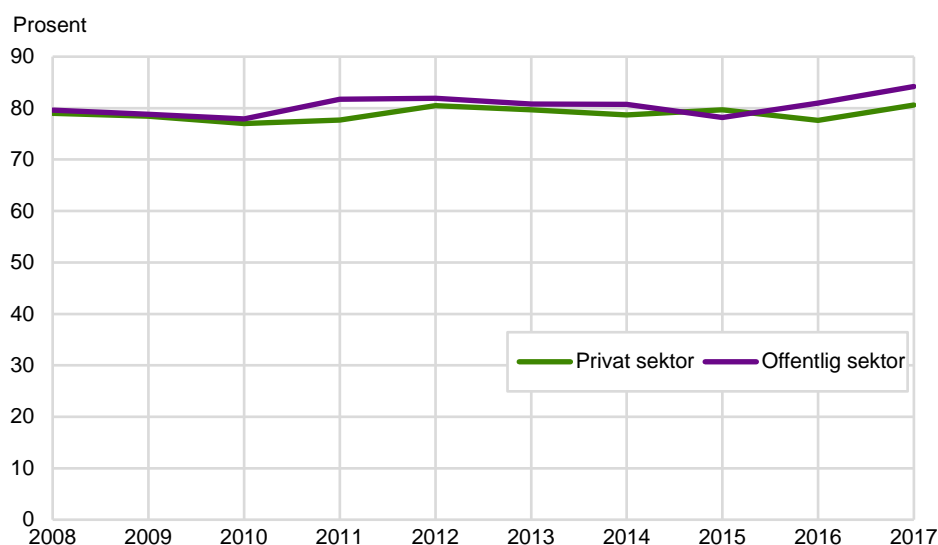
Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

4.1.7 Små forskjeller mellom offentlig og privat sektor

Mens deltakelsen i jobberelatert ikke-formell opplæring er noe høyere blant sysselsatte i offentlig sektor, er det kun små forskjeller mellom offentlig og privat sektor i hvorvidt de sysselsatte opplever å ha gode læringsmuligheter i det daglige. Utviklingen viser at andelen sysselsatte som oppgir å ha gode læringsmuligheter har økt både i privat og i offentlig sektor i perioden 2008 til 2017. I 2017 oppgir 84 prosent av de sysselsatte i offentlig sektor å ha gode læringsmuligheter – den

høyeste observerte andelen hittil. Tilsvarende andel er 81 prosent blant de sysselsatte som jobber i privat sektor.

Figur 4.7 Andel sysselsatte (22-66 år) med gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet, etter sektortilknytning. 2008-2017

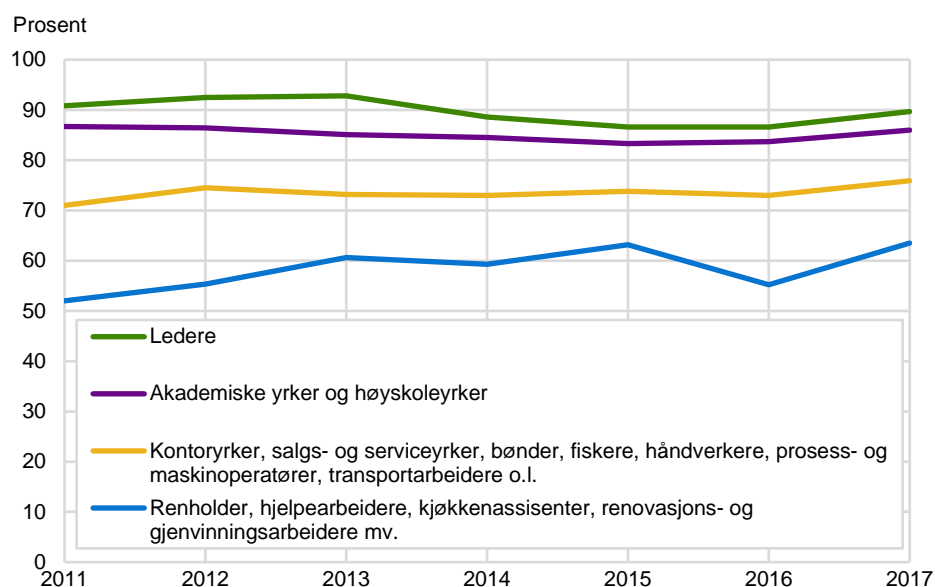

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

4.1.8 Forskjeller mellom ulike yrkesgrupper

Forskjellene er imidlertid større når vi ser på ulike yrkeskategorier. Både blant ledere og blant akademikere er det rundt 90 prosent av de sysselsatte som opplever å ha gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet. Andelen er lavere blant de som har kontor, salgs- og serviceyrker mv. I denne gruppen er andelen rundt 75 prosent. Forskjellene mellom disse tre gruppene har vært stabile over tid. For gruppen renholdere, hjelpearbeider mv., har det vært variasjoner i andelen av de sysselsatte som oppgir å ha gode læringsmuligheter i større grad enn for de andre gruppene. Andelen i denne gruppen som mener å ha gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet har gått opp fra 52 prosent i 2011 til 64 prosent i 2017. Dette tilsvarer en økning på 12 prosentpoeng, og gapet i forhold til andre yrkesgrupper har blitt mindre over tid.

Figur 4.8 Andel sysselsatte (22-66 år) med gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet, etter yrke. 2008-2017

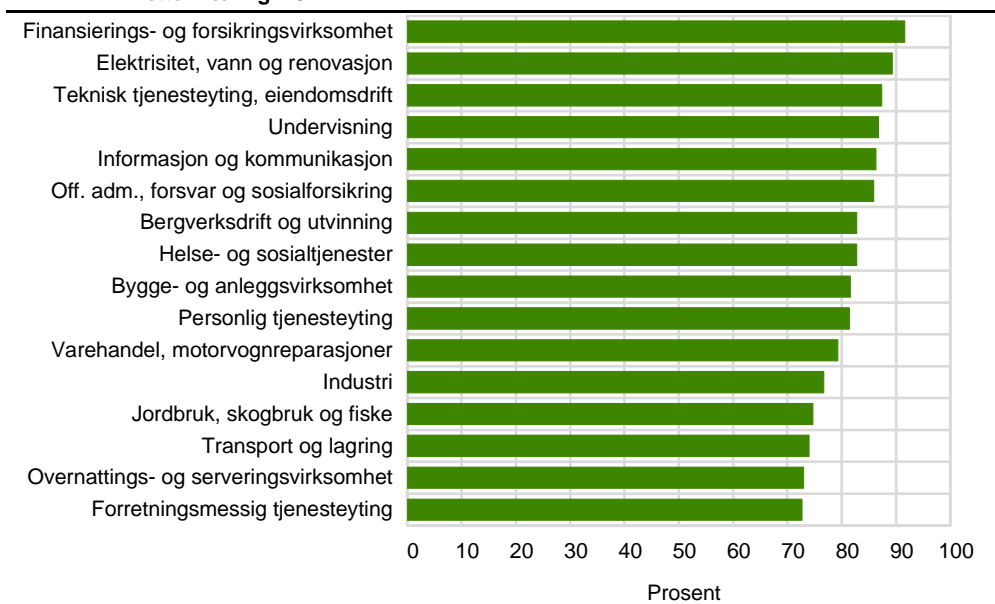

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

4.1.9 Lite variasjon mellom ulike næringer

Næringen med størst andel sysselsatte med gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet er finansierings- og forsikringsvirksomhet, fulgt av næringen elektrisitet, vann og renovasjon. Andelen sysselsatte med gode læringsmuligheter er henholdsvis 92 og 89 prosent. Med 73 prosent er andelen med gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet lavest blant de som jobber i overnattings- og serveringsbransjen og blant de som jobber med forretningsmessig tjenesteyting. Sammenlignet med resultatene fra kapittel 3, er forskjellene i læringsmuligheter mindre enn deltakelsen i jobbrelatert ikke-formell opplæring¹⁵.

Figur 4.9 Andel sysselsatte (22-66 år) med gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet, etter næring, 2017

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

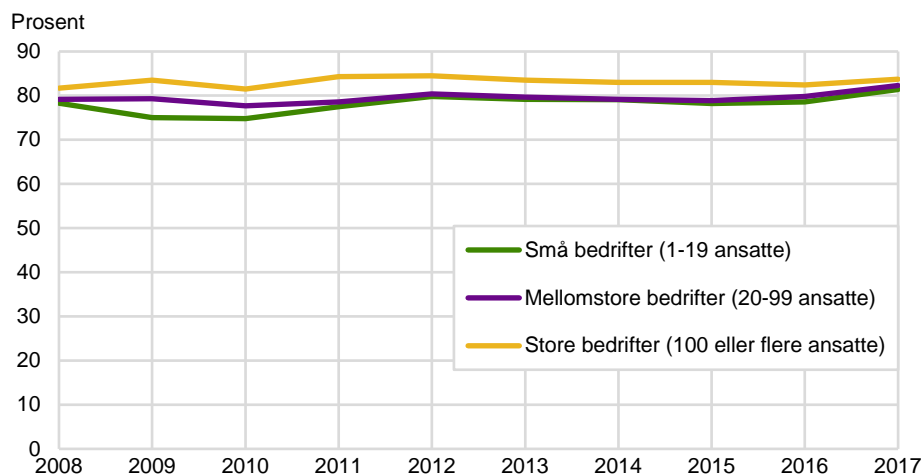
4.1.10 Mindre forskjeller mellom små og store bedrifter

Med 84 prosent er andelen av de sysselsatte som oppgir at de har gode muligheter for læring i det daglige arbeidet størst i store bedrifter. Forskjellene mellom bedrifter med ulike virksomhetsstørrelser er imidlertid små, og har blitt mindre de siste årene. Mens andelen sysselsatte i virksomheter med færre enn 20 ansatte som opplevde å ha gode læringsmuligheter var 75 prosent i 2009 og i 2010, har andelen økt til 81 prosent i 2017. Tilsvarende andel er 82 prosent blant sysselsatte i en virksomhet med 20 til 99 ansatte.

¹⁵ Næringene med flest sysselsatte i første kvartal 2017 er helse- og sosialtjenester (535 000 sysselsatte), varehandel og motorvognreparasjoner (363 000 sysselsatte), undervisning (225 000 sysselsatte) og industri (212 000 sysselsatte) (Statistisk sentralbyrå, 2017a).

Figur 4.10 Andel sysselsatte (22-66 år) med gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet, etter virksomhetsstørrelse. 2008-2017

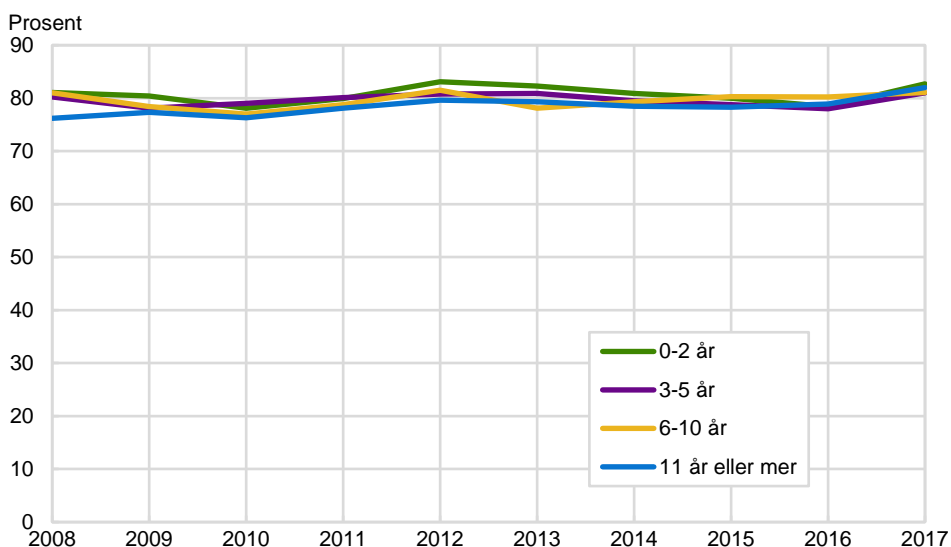

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

4.1.11 Både nyansatte og de med lang ansiennitet har gode læringsmuligheter

Figur 3.15 viste at deltakelse i jobberelatert ikke-formell opplæring ikke varierer med ansiennitet. Ansiennitet ser heller ikke ut til å påvirke hvorvidt de sysselsatte anser læringsmulighetene i det daglige arbeidet som gode eller ikke, som figur 4.11 viser. Utviklingen i andelen sysselsatte som opplever å ha gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet har utviklet seg likt over tid for sysselsatte med ulik ansiennitet. Felles for alle gruppene er at andelen av de som opplever å ha gode læringsmuligheter har økt over tid. I 2017 er den på 81 til 83 prosent i alle gruppene. Med 6 prosentpoeng har økningen fra 2008 til 2017 vært størst blant de som har jobbet i nåværende bedrift i mer enn 11 år.

Figur 4.11 Andel sysselsatte (22-66 år) med gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet, etter ansiennitet. 2008-2017

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren.

Referanser

- Berg, L. (2011). *Høy deltakelse og stort utbytte av uformell læring. Voxbarometeret 2010*. Hentet 07.06.2017 fra https://www.kompetansenorge.no/contentassets/cec28da2f933455db1c5c5f8fe7cbdae/hoy_deltakelse_stort_utbytte_webversjon.pdf.
- Bjørkeng, B. (2013). Ferdigheter i voksenbefolkningen. Resultater fra den internasjonale undersøkelsen om lese- og tallforståelse (PIAAC). Rapport 42/2013. Oslo: Statistisk sentralbyrå.
- Bjørkeng, B. (2015). *Livslang læring 2008-2015. Resultater fra Lærevilkårsmonitoren*. Rapport 2015/01. Oslo: Statistisk sentralbyrå.
- Bø, T. P. & Håland, I. (2015). *Dokumentasjon av Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) etter omleggingen i 2006*. Notater 2015/15. Oslo: Statistisk sentralbyrå.
- Eraut, M. (2004). Informal learning in the workplace. *Studies in Continuing Education*. Volume 26, Issue 2, 2004.
- European Commission/EACEA/Eurydice (2015). *Adult Education and Training in Europe: Widening Access to Learning Opportunities*. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- European Commission (2017). *What is an SME?* Hentet 14.06.2017 fra http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/sme-definition_en.
- Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (1998). *St.meld. nr. 42 (1997-1998). Kompetansereformen*.
- Kunnskapsdepartementet (2007). *Tilstandsrapport om livslang læring i Norge. Status, utfordringer og innsatsområder*.
- Kunnskapsdepartementet (2016). *Meld. St. 16. (2015-2016). Fra utenforskap til ny sjanse. Samordnet innsats for voksnes læring*.
- Nyen, T. (2004). *Livslang læring i norsk arbeidsliv. Resultater fra lærevilkårsmonitoren 2003*. Fafo-rapport 435. Oslo: Fafo.
- Regjeringen (2017). *Satsing på voksnes læring*. Hentet 13.06.2017 fra <https://www.regjeringen.no/no/om-regjeringa/solberg/Regjeringens-satsingsomrader/Regjeringens-satsingsomrader/kunnskap-gir-muligheter-for-alle1/Satsing-pa-voksnes-laring-/id753138/>.
- Statistisk sentralbyrå (2013). *Flere voksne deltar på utdanning og opplæring*. Hentet 12.06.2017 fra <https://www.ssb.no/utdanning/statistikker/vol>.
- Statistisk sentralbyrå (2017a). *Arbeidskraftundersøkelsen*. Hentet 07.06.2017 fra <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/aku/kvartal>.
- Statistisk sentralbyrå (2017b). *Livslang læring*. Hentet 27.06.2017 fra <https://www.ssb.no/utdanning/statistikker/lvm>.
- Steffensen, K., Ekren, R. & Nygård, G. (2015). *Studenters økonomi og studiesituasjon. Norske resultater fra Eurostudent V i et europeisk perspektiv*. Rapport 2015/50. Oslo: Statistisk sentralbyrå.
- Wiborg, Ø., Børing, P. & Skule, S. (2013) *Livslang læring og mobilitet i arbeidsmarkedet*. Rapport 8/2013. Oslo. NIFU.
- Zachrisen, O. O. & Bjugstad, H. K. (2016). *Livslang læring 2008-2016. Resultater fra Lærevilkårsmonitoren*. Rapport 2016/29. Oslo: Statistisk sentralbyrå.

Vedlegg A: Figurgrunnlag

Figur 2.1 Andel av befolkningen 22-59 år som har deltatt i formell utdanning og formell videreutdanning. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Deltatt i formell utdanning	16	16	15	14	16	17	16	16	15	15
Deltatt i formell videreutdanning	11	11	9	9	10	10	10	9	9	8

Figur 2.2 Fordeling av befolkningen 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter nivå på videreutdanning. Prosent

	2017
Totalt	100
Grunnskole	5
Videregående skole	16
Fagskole	16
Universitet og høyskole	61
Uoppgitt	2

Figur 2.3 Fordeling av befolkningen 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter kjønn. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Menn	41	43	41	41	39	42	40	41	42	43
Kvinner	59	57	60	59	61	58	60	59	58	57

Figur 2.4 Andel av befolkningen 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter landsdel. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Øst-Norge	11	11	10	8	9	10	9	9	8	8
Sør- og Vest-Norge	11	10	8	8	9	9	10	8	8	8
Nord-Norge	11	11	9	10	11	12	9	9	10	8

Figur 2.5 Andel av befolkningen 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter arbeidsstyrkestatus. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Sysselsatt	10	10	8	8	9	9	8	8	7	7
Ikke-sysselsatt	18	16	13	13	14	14	14	13	14	12

Figur 2.6 Andel sysselsatte 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter kjønn. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Menn	8	8	6	6	6	7	6	6	5	8
Kvinner	12	12	10	10	11	11	11	10	9	12

Figur 2.7 Andel sysselsatte 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter alder. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
22-29	9	9	9	8	9	10	9	9	10	8
30-39	11	14	11	9	11	13	10	12	11	9
40-49	11	10	8	8	8	9	9	7	6	8
50-59	7	6	5	5	5	5	5	4	3	3

Figur 2.8 Andel sysselsatte 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter høyeste fullførte utdanning. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Grunnskole	8	7	6	5	7	8	8	6	6	6
Videregående skole og fagskole	8	8	6	6	6	7	7	6	6	6
Universitet og høyskole	12	14	11	11	11	11	10	10	9	8

Figur 2.9 Fordeling av sysselsatte menn 22-59 år i formell videreutdanning, etter høyeste fullførte utdanning. Prosent

	2017
Grunnskole	14
Videregående skole og fagskole	39
Universitet og høyskole	47

Figur 2.9 Fordeling av sysselsatte kvinner 22-59 år i formell videreutdanning, etter høyeste fullførte utdanning. Prosent

	2017
Grunnskole	10
Videregående skole og fagskole	31
Universitet og høyskole	59
Uoppgitt	1

Figur 2.10 Andel sysselsatte 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter landsdel. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Øst-Norge	10	10	9	7	8	9	8	8	7	7
Sør- og Vest-Norge	10	9	7	7	8	8	9	7	7	7
Nord-Norge	10	10	8	10	10	11	9	9	8	6

Figur 2.11 Andel sysselsatte 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter arbeidstid. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Heltid	9	9	7	7	8	8	7	6	6	6
Lang deltid	12	12	10	9	10	10	10	12	11	8
Kort deltid	15	12	12	14	16	17	15	14	12	12

Figur 2.12 Andel sysselsatte 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter arbeidstid og alder, 2017. Prosent

	Heltid	Deltid
22-29	6	12
30-39	8	17
40-49	8	8
50-59	3	3

Figur 2.13 Andel deltidsansatte 22-59 år som deltar i formell videreutdanning etter kjønn. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Menn	13	12	9	13	11	16	12	15	14	10
Kvinner	13	11	11	10	13	12	12	12	10	10

Figur 2.14 Andel sysselsatte 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter sektortilknytning. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Privat sektor	8	8	6	5	6	7	6	5	5	5
Offentlig sektor	14	13	12	12	13	13	13	13	11	11

Figur 2.15 Andel sysselsatte 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter virksomhetsstørrelse. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1-19 ansatte	8	9	7	7	7	7	8	6	6	6
20-99 ansatte	11	11	9	9	10	10	9	9	9	8
100 ansatte eller flere	11	10	9	8	9	9	7	7	7	7

Figur 2.16 Andel sysselsatte 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter ansiennitet. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0-2 år	10	12	10	9	9	10	10	10	10	9
3-5 år	11	10	9	9	9	10	10	9	8	7
6-10 år	11	9	9	7	11	9	8	7	8	8
11 år eller mer	8	8	6	6	6	7	6	5	4	4

Figur 2.17 Andel sysselsatte 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter ansettelsesforhold. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Fast ansatt	10	10	8	8	8	9	8	7	7	7
Midlertidig ansatt	14	16	12	14	13	14	14	18	13	14

Figur 2.18 Andel sysselsatte 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter yrke. Prosent

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ledere	10	5	8	7	7	7	6
Akademiske yrker og høyskoleyrker	11	10	10	9	9	8	7
Kontoryrker, salgs- og serviceyrker, bønder, fiskere, håndverkere, prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.l.	6	7	8	7	7	6	7
Renholdere, hjelpearbeidere, kjøkkenassistenter, renovasjons- og gjenvinningsarbeidere mv.	8	7	6	9	8	8	6

Figur 3.1 Antall personer i befolkningen 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring. I tusen.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Antall personer	2 814	2 853	2 881	2 933	2 978	3 051	3 084	3 106	3 135	3 143
Total deltakelse	1 320	1 254	1 140	1 185	1 274	1 306	1 255	1 336	1 318	1 262
Jobbrelatert deltakelse	1 245	1 180	1 072	1 113	1 192	1 221	1 186	1 252	1 225	1 177
Ikke jobbrelatert deltakelse	75	74	68	72	82	85	69	84	93	85

Figur 3.2 Andel av befolkningen 22-66 år som har deltatt i ikke-formell opplæring, etter kjønn. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Menn	47	44	39	40	43	43	40	43	41	40
Kvinner	46	44	40	41	43	43	41	43	43	41

Figur 3.3 Andel av befolkningen 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter alder. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
22-29 år	43	39	33	33	38	37	36	35	36	35
30-39 år	51	48	45	44	46	44	43	46	44	41
40-49 år	50	48	43	44	47	47	44	46	43	43
50-59 år	42	39	37	38	39	40	40	41	38	38
60-66 år	26	23	18	23	23	25	23	27	30	26

Figur 3.4 Andel av befolkningen 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter utdanningsnivå. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Grunnskole	25	27	21	23	24	23	22	23	21	22
Videregående	39	35	32	33	34	34	32	34	34	33
Med fagskole	54	50	42	41	44	43	35	43	40	36
Universitets og høyskole	61	57	53	52	54	55	54	55	52	50

Figur 3.5 Andel av befolkningen 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter landsdel. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Øst-Norge	46	42	37	39	41	39	38	40	41	39
Sør- og Vest-Norge	43	43	38	37	40	41	39	41	37	36
Nord-Norge	42	39	36	39	38	40	39	40	38	38

Figur 3.6 Andel av befolkningen 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter arbeidsstyrkestatus. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Sysselsatte	53	50	46	47	49	50	47	50	48	46
Ledig	33	28	27	27	28	28	30	26	27	24
Utenfor arbeidsstyrken	11	10	8	6	9	8	9	10	9	9

Figur 3.7 Andel utenfor arbeidsstyrken 22-66 år som har jobbrelatert ikke-formell videreutdanning, etter arbeidsstyrkestatus. Prosent

	2017
Studenter utenfor arbeidsstyrken	17
Andre utenfor arbeidsstyrken	6

Figur 3.8 Andel sysselsatte 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter arbeidstid. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Heltid	56	53	49	50	52	52	50	52	50	49
Lang deltid	49	45	40	42	44	46	42	44	43	39
Kort deltid	31	26	24	29	28	30	26	29	31	27

Figur 3.9 Andel sysselsatte 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter ansettelsesforhold. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Fast ansatt	55	51	47	48	50	52	49	51	49	48
Midlertidig ansatt	45	46	38	41	48	41	42	45	41	39

Figur 3.10 Andel sysselsatte 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter sektor. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Privat sektor	47	45	40	43	44	46	43	45	43	41
Offentlig sektor	64	58	55	55	58	59	56	58	58	57

Figur 3.11 Andel sysselsatte 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter næring, 2017. Prosent

	2017
Off. adm., forsvar og sosialforsikring	65
Elektrisitet, vann og renovasjon	62
Undervisning	54
Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	53
Helse- og sosialtjenester	52
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	51
Informasjon og kommunikasjon	49
Personlig tjenesteyting	43
Bergverksdrift og utvinning	42
Jordbruk, skogbruk og fiske	42
Bygge- og anleggsvirksomhet	40
Varehandel, motorvognreparasjoner	38
Forretningsmessig tjenesteyting	38
Industri	36
Transport og lagring	36
Overnattings- og serveringsvirksomhet	19

Figur 3.12 Andel sysselsatte 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter yrke. Prosent

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ledere	59	61	63	56	60	59	56
Akademiske yrker og høyskoleyrker	57	60	61	59	60	58	56
Kontoryrker, salgs- og serviceyrker, bønder, fiskere, håndverkere, prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.l.	35	37	37	34	37	36	35
Renholdere, hjelpearbeidere, kjøkkenassistenter, renovasjons- og gjenvinningsarbeidere mv.	20	19	20	25	25	21	24

Figur 3.13 Andel sysselsatte 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter kurstilbyder. Prosent

	2017
Bedriften	68
Offentlig skole	4
Privat skole	3
Frivillig organisasjon	6
Andre	19

Figur 3.14 Andel sysselsatte 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter virksomhetsstørrelse. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Små bedrifter	48	45	41	43	43	45	43	46	45	43
Mellomstore bedrifter	56	53	48	49	51	52	50	51	52	51
Store bedrifter	59	56	52	54	57	60	54	59	54	53

Figur 3.15 Andel sysselsatte 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter ansiennitet. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0-2 år	52	49	46	46	50	49	47	48	48	45
3-5 år	56	50	48	48	50	51	47	52	50	44
6-10 år	55	51	43	45	48	50	49	51	48	50
11 år eller mer	51	50	46	48	49	50	47	49	48	46

Figur 3.16 Fordeling av sysselsatte 22-66 år i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter måten opplæringen er organisert på. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
I arbeidstiden	79	76	78	79	77	77	80	78	82	79
Utenom arbeidstiden, med lønn	11	13	12	13	15	13	11	12	9	12
Utenom arbeidstiden, uten lønn	10	11	9	8	8	9	9	10	9	9

Figur 3.17 Andelen av deltakere i jobbrelatert ikke-formell opplæring som deltok i arbeidstiden, etter sektor. Sysselsatte 22-66 år. Prosent.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Privat sektor	76	73	75	77	75	73	77	75	80	78
Offentlig sektor	82	80	81	82	80	83	85	83	84	81

Figur 3.18 Andelen av deltakere i jobbrelatert ikke-formell opplæring som deltok i arbeidstiden, etter virksomhetsstørrelse. Sysselsatte 22-66 år. Prosent.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Små bedrifter	75	74	76	74	75	72	78	78	80	76
Mellomstore bedrifter	83	78	82	83	77	83	84	77	83	79
Store bedrifter	80	79	79	82	81	80	82	82	86	86

Figur 4.1 Fordeling av sysselsatte 22-66 år, etter muligheter for å lære gjennom det daglige arbeidet. Prosent

	2017
Gode	83
Verken/eller	14
Dårlige	3

Figur 4.2 Andel sysselsatte 22-66 år med gode læringsmuligheter i arbeidet, etter alder. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
22-29 år	82	80	79	80	82	83	80	82	78	82
30-39 år	82	81	79	81	83	82	80	81	80	82
40-49 år	80	79	80	80	82	80	81	80	80	83
50-59 år	76	77	75	77	79	79	77	76	77	81
60-66 år	70	69	70	74	76	73	77	76	77	79

Figur 4.3 Andel sysselsatte 22-66 år med gode læringsmuligheter i arbeidet, etter høyeste fullførte utdanning. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Med grunnskole	71	70	70	68	73	74	72	75	75	77
Med videregående skole	77	76	74	77	79	78	77	77	76	80
Med fagskole	84	82	78	77	85	79	78	83	78	78
Med universitet/ høyskole	85	85	84	86	86	84	84	83	83	85

Figur 4.4 Andel sysselsatte 22-66 år med gode læringsmuligheter i arbeidet, etter landsdel. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Øst-Norge	80	79	78	79	81	80	80	79	79	82
Sør- og Vest-Norge	78	78	77	78	80	80	78	79	78	81
Nord-Norge	78	77	76	81	83	80	80	81	79	82

Figur 4.5 Andel sysselsatte 22-66 år med gode læringsmuligheter i arbeidet, etter arbeidstid. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Heltid	82	81	80	81	84	82	82	81	81	83
Deltid	70	70	67	71	71	72	70	70	70	75

Figur 4.6 Andel sysselsatte 22-66 år med gode læringsmuligheter i arbeidet, etter ansettelsesforhold. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Fast ansatt	80	79	78	80	81	81	80	79	79	82
Midlertidig ansatt	75	72	72	77	76	77	78	76	80	79

Figur 4.7 Andel sysselsatte 22-66 år med gode læringsmuligheter i arbeidet, etter sektor. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Privat sektor	79	78	77	78	81	80	79	80	78	81
Offentlig sektor	80	79	78	82	82	81	81	78	81	84

Figur 4.8 Andel sysselsatte 22-66 år med gode læringsmuligheter i arbeidet, etter yrke. Prosent

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ledere	91	93	93	89	87	87	90
Akademiske yrker og høyskoleyrker	87	86	85	85	83	84	86
Kontoryrker, salgs- og serviceyrker, bønder, fiskere, håndverkere, prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.l.	71	75	73	73	74	73	76
Renholdere, hjelpearbeidere, kjøkkenassistenter, renovasjons- og gjenvinningsarbeidere mv.	52	55	61	59	63	55	64

Figur 4.9 Andel sysselsatte 22-66 år med gode læringsmuligheter i arbeidet, etter næring. 2017. Prosent

	2017
Forretningsmessig tjenesteyting	73
Overnattings- og serveringsvirksomhet	73
Transport og lagring	74
Jordbruk, skogbruk og fiske	75
Industri	77
Varehandel, motorvognreparasjoner	79
Personlig tjenesteyting	81
Bygge- og anleggsvirksomhet	82
Helse- og sosialtjenester	83
Bergverksdrift og utvinning	83
Informasjon og kommunikasjon	86
Off. adm., forsvar og sosialforsikring	86
Undervisning	87
Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	87
Elektrisitet, vann og renovasjon	89
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	92

Figur 4.10 Andel sysselsatte 22-66 år med gode læringsmuligheter i arbeidet, etter virksomhetsstørrelse. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Små bedrifter	78	75	75	78	80	79	79	78	79	81
Mellomstore bedrifter	79	79	78	79	80	80	79	79	80	82
Store bedrifter	82	84	82	84	85	84	83	83	82	84

Figur 4.11 Andel sysselsatte 22-66 år med gode læringsmuligheter i arbeidet, etter ansiennitet. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0-2 år	81	80	78	80	83	82	81	80	78	83
3-5 år	80	78	79	80	81	81	80	79	78	81
6-10 år	81	78	77	79	82	78	79	80	80	81
11 år eller mer	76	77	76	78	80	79	79	78	79	82

Vedlegg B: Spørreskjemaet for Lærevilkårsmonitoren 2017

A. DELTAKELSE I FORMELL UTDANNING

Hvis utd105a=2

A1

Har du gått på skole, studert eller vært lærling i løpet av de siste 12 månedene?

Ta med alle utdannings- og opplæringsaktiviteter som gir studiepoeng eller som er en del av grunnskole eller videregående opplæring.

1. Ja gå til A2
2. Nei

A2a

Hva slags utdanning var dette? Var det grunnskole, videregående skole, fagskole, universitet eller høyskole?

1. Grunnskole
2. Videregående skole
3. Fagskole
4. Universitet eller høyskole

Instruks: Folkehøyskole regnes som videregående utdanning, det gjør også lærlinger

Hvis A2a = 4

A2b

På hvilket nivå var denne utdanningen? Var den på bachelor- eller master-nivå?

1. Bachelor-nivå
2. Masternivå eller høyere (Ta med PhD og doktorgrad)

Instruks: Studenter som har tatt færre studiepoeng enn det som trengs til en bachelorgrad (mindre enn 180 studiepoeng,) skal registreres i bachelor

B. DELTAKELSE I IKKE-FORMELL OPPLÆRING

Hvis utd105=2

B1

Har du deltatt i noen annen form for opplæring, som kurs, seminarer, konferanser o.l. i løpet av de siste 12 månedene?

1. JA
2. NEI

Hvis B1=1

B3

Var noe av dette jobbrelatert opplæring i forbindelse med nåværende eller framtidig jobb?

1. JA
2. NEI

Hvis Sysselsatt (sysstat = 1) og (B3=1 eller utd112=1)

B9a

Så et spørsmål om den siste jobbrelaterte opplæringen du deltok i. Var det bedriften du jobber i nå eller jobbet i da, som arrangerte hoveddelen av denne opplæringen?

1. Nåværende eller tidligere bedrift/virksomhet
2. Andre

Instruks: ekstern kurskonsulent i bedriften regnes som at bedriften arrangerte opplæringen

Hvis B3 =2 eller B9a = 2

B9b

Hvem stod for opplæring - var det...

1. Offentlig skole (f.eks. universitet, høyskole)
2. Privat skole (BI mv.)
3. Frivillig organisasjon (Fagforeninger, studieforbund, folkeuniversitetet ..)
4. ANDRE

Noter navnet på kursleverandøren:

Hvis Ikke sysselsatt (dvs. ledig eller utenfor arbeidsstyrken) og B3=1-2

B9c

Så et spørsmål om den siste opplæringen du deltok i. Hvem stod for opplæring eller instruksjon i dette kurset - var det...

1. Offentlig skole
2. Privat skole
3. Frivillig organisasjon
4. En bedrift
5. NAV
6. ANDRE

Noter navnet på kursleverandøren:

D. UFORMELL LÆRING/LÆRINGSMILJØ PÅ ARBEIDSPLASSEN

Hvis Sysselsatt

D1

Læring skjer ikke bare gjennom kurs og utdanning, men også gjennom det daglige arbeidet og gjennom kontakt med kolleger.

Alt i alt, hvor gode eller dårlige muligheter har du til å skaffe deg kunnskaper og ferdigheter gjennom det daglige arbeidet?

Er mulighetene

1. Svært gode
2. Ganske gode
3. Verken gode eller dårlige
4. Ganske dårlige
5. Svært dårlige
6. VET IKKE

Hvis Sysselsatt

D2

I hvilken grad krever jobben din at du stadig må lære deg noe nytt eller sette deg inn i nye ting?

1. I svært stor grad
2. I ganske stor grad
3. Verken stor eller liten grad
4. I ganske liten grad
5. I svært liten grad
6. VET IKKE

Figurregister

Figur 2.1	Andel av befolkningen (22-59 år) som har deltatt i formell utdanning og formell videreutdanning. 2008-2017.....	11
Figur 2.2	Fordeling av befolkningen (22-59 år) som har deltatt i formell videreutdanning, etter nivå på videreutdanning. 2017	12
Figur 2.3	Fordeling av befolkningen (22-59 år) som har deltatt i formell videreutdanning, etter kjønn. 2008-2017	12
Figur 2.4	Andel av befolkningen (22-59 år) som har deltatt i formell videreutdanning, etter landsdel. 2008-2017	13
Figur 2.5	Andel av befolkningen (22-59 år) som har deltatt i formell videreutdanning, etter arbeidsstyrkestatus. 2008-2017.....	13
Figur 2.6	Andel sysselsatte (22-59 år) som har deltatt i formell videreutdanning, etter kjønn. 2008-2017.....	14
Figur 2.7	Andel sysselsatte (22-59 år) som har deltatt i formell videreutdanning, etter aldersgrupperinger. 2008-2017.....	15
Figur 2.8	Andel sysselsatte (22-59 år) i formell videreutdanning, etter høyeste fullførte utdanning. 2008-2017	15
Figur 2.9	Fordeling av sysselsatte (22-59 år) i formell videreutdanning, etter kjønn og høyeste fullførte utdanning. 2017. Kvinner N=92 000, menn N=59 000 ...	16
Figur 2.10	Andel sysselsatte (22-59 år) som deltar i formell videreutdanning, etter landsdel. 2008-2017	16
Figur 2.11	Andel av sysselsatte 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter arbeidstid. 2008-2017	17
Figur 2.12	Andel sysselsatte (22-59 år) som deltar i formell videreutdanning, etter arbeidstid og alder. 2017	18
Figur 2.13	Andel deltidsansatte (22-59 år) som tar formell videreutdanning, etter kjønn. 2008-2017.....	18
Figur 2.14	Andel sysselsatte (22-59 år) som har deltatt i formell videreutdanning, etter sektortilknytning. 2008-2017.....	19
Figur 2.15	Andel sysselsatte (22-59 år) som har deltatt i formell videreutdanning, etter virksomhetsstørrelse. 2008-2017.....	19
Figur 2.16	Andel sysselsatte (22-59 år) som har deltatt i formell videreutdanning, etter ansiennitet. 2008-2017	20
Figur 2.17	Andel sysselsatte (22-59 år) som har deltatt i formell videreutdanning, etter ansettelsesforhold. 2008-2017.....	20
Figur 2.18	Andel sysselsatte (22-59 år) som har deltatt i formell videreutdanning, etter yrke. 2011-2017.....	21
Figur 3.1	Antall (1000) personer i befolkningen (22-66 år) som har deltatt i ikke-formell opplæring, etter opplæringstype. 2008-2017	22
Figur 3.2	Andel personer i befolkningen (22-66 år) som har deltatt i ikke-formell opplæring, etter kjønn. 2008-2017.....	23
Figur 3.3	Andel personer i befolkningen (22-66 år) som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter alder. 2008-2017	23
Figur 3.4	Andel personer i befolkningen (22-66 år) som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter høyeste fullførte utdanning. 2008-2017.....	24
Figur 3.5	Andel personer i befolkningen (22-66 år) som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter landsdel. 2008-2017.....	25
Figur 3.6	Andel sysselsatte (22-66 år) som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter arbeidsstyrkestatus. 2008-2017	25
Figur 3.7	Andel utenfor arbeidsstyrken (22-66 år) som har deltatt i jobbrelatert ikke-formelloplæring, etter arbeidsstyrkestatus. 2017	26
Figur 3.8	Andel sysselsatte (22-66 år) som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter arbeidstid. 2008-2017	26
Figur 3.9	Andel sysselsatte (22-66 år) som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter ansettelsesforhold. 2008-2017.....	27
Figur 3.10	Andel sysselsatte (22-66 år) som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter sektor. 2008-2017.....	27
Figur 3.11	Andel sysselsatte (22-66 år) som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter næring. 2017.....	28
Figur 3.12	Andel sysselsatte (22-66 år) som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter yrke. 2008-2017	29
Figur 3.13	Andel sysselsatte (22-66 år) som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter kurstilbyder. 2017.....	29
Figur 3.14	Andel sysselsatte (22-66 år) som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter virksomhetsstørrelse. 2008-2017.....	30
Figur 3.15	Andel sysselsatte (22-66 år) som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter ansiennitet. 2008-2017	30

Figur 3.16	Fordeling av sysselsatte (22-66 år) i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter måten opplæringen er organisert på. 2008-2017	31
Figur 3.17	Andelen av deltakere i jobbrelatert ikke-formell opplæring som deltok i arbeidstiden, etter sektor. Sysselsatte (22-66 år). 2008-2017.	32
Figur 3.18	Andelen av deltakere i jobbrelatert ikke-formell opplæring som deltok i arbeidstiden, etter virksomhetsstørrelse. Sysselsatte (22-66 år). 2008-2017.....	32
Figur 4.1	Fordeling av sysselsatte (22-66 år), etter muligheter for å lære gjennom det daglige arbeidet. 2017	33
Figur 4.2	Andel sysselsatte (22-66 år) med gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet, etter alder. 2008-2017.....	34
Figur 4.3	Andel sysselsatte (22-66 år) med gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet, etter høyeste fullførte utdanning. 2008- 2017	34
Figur 4.4	Andel sysselsatte (22-66 år) med gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet, etter landsdel. 2008- 2017	35
Figur 4.5	Andel sysselsatte (22-66 år) med gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet, etter arbeidstid. 2008-2017	36
Figur 4.6	Andel sysselsatte (22-66 år) med gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet, etter ansettelsesforhold. 2008-2017.....	36
Figur 4.7	Andel sysselsatte (22-66 år) med gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet, etter sektortilknytning. 2008-2017	37
Figur 4.8	Andel sysselsatte (22-66 år) med gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet, etter yrke. 2008-2017	37
Figur 4.9	Andel sysselsatte (22-66 år) med gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet, etter næring. 2017.....	38
Figur 4.10	Andel sysselsatte (22-66 år) med gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet, etter virksomhetsstørrelse. 2008-2017.....	39
Figur 4.11	Andel sysselsatte (22-66 år) med gode læringsmuligheter i det daglige arbeidet, etter ansiennitet. 2008-2017	39

Statistisk sentralbyrå

Postadresse:
Postboks 8131 Dep
NO-0033 Oslo

Besøksadresse:
Akersveien 26, Oslo
Oterveien 23, Kongsvinger

E-post: ssb@ssb.no
Internett: www.ssb.no
Telefon: 62 88 50 00

ISBN 978-82-537-9584-3 (trykt)
ISBN 978-82-537-9585-0 (elektronisk)
ISSN 0806-2056

